

hláská

ročník XIII, 2002, č.1

Povrchový průzkum hradu Ronova u Brna

Jan Štětina

Pozůstatky hradu Ronova leží v katastru obce Bílovic nad Svitavou, v okrese Brno - venkov, asi 1,5 km jižně od Adamova. Místo hradu, dnes porostlé hustým lesem, obtáčí smyčka silnice, vedoucí z Adamova do Útěchova.

Ronov do moderní kastellologické literatury uvedl M. Plaček; ten rekonstruoval podobu hradu jako krátkého paláce, sevřeného na obou koncích hranolovými věžemi, obtáčeného hradbou se vstupní věží.¹⁾ Hrad chápal jako zmenšenou variantu karlovských dispozic Kašperka a Radyně. Oproti tomu P. Bolina předpokládá v jádře hradu několikapatrový obdélný palác bez věžovitých zakončení a objekt řadí do souvislosti hradů s palácem jako hlavní obrannou i obytnou stavbou.²⁾ První, ovšem značně přesný terénní náčrt půdorysu hradu předložil M. Plaček,³⁾ P. Bolina naopak provedl kresebnou rekonstrukci vzhledu hradu.⁴⁾ Přestože dosavadní bádání Ronovu věnovalo jistou pozornost, vypovídací schopnost pozůstatků hradu dosud nebyla vyčerpána. Článek, prezentující výsledky povrchového průzkumu lokality, realizovaného autorem v letech 1997 a 2001 je pokusem o splacení jistého dluhu, který kastellologie vůči zajímavému hradu Ronovu doposud měla.

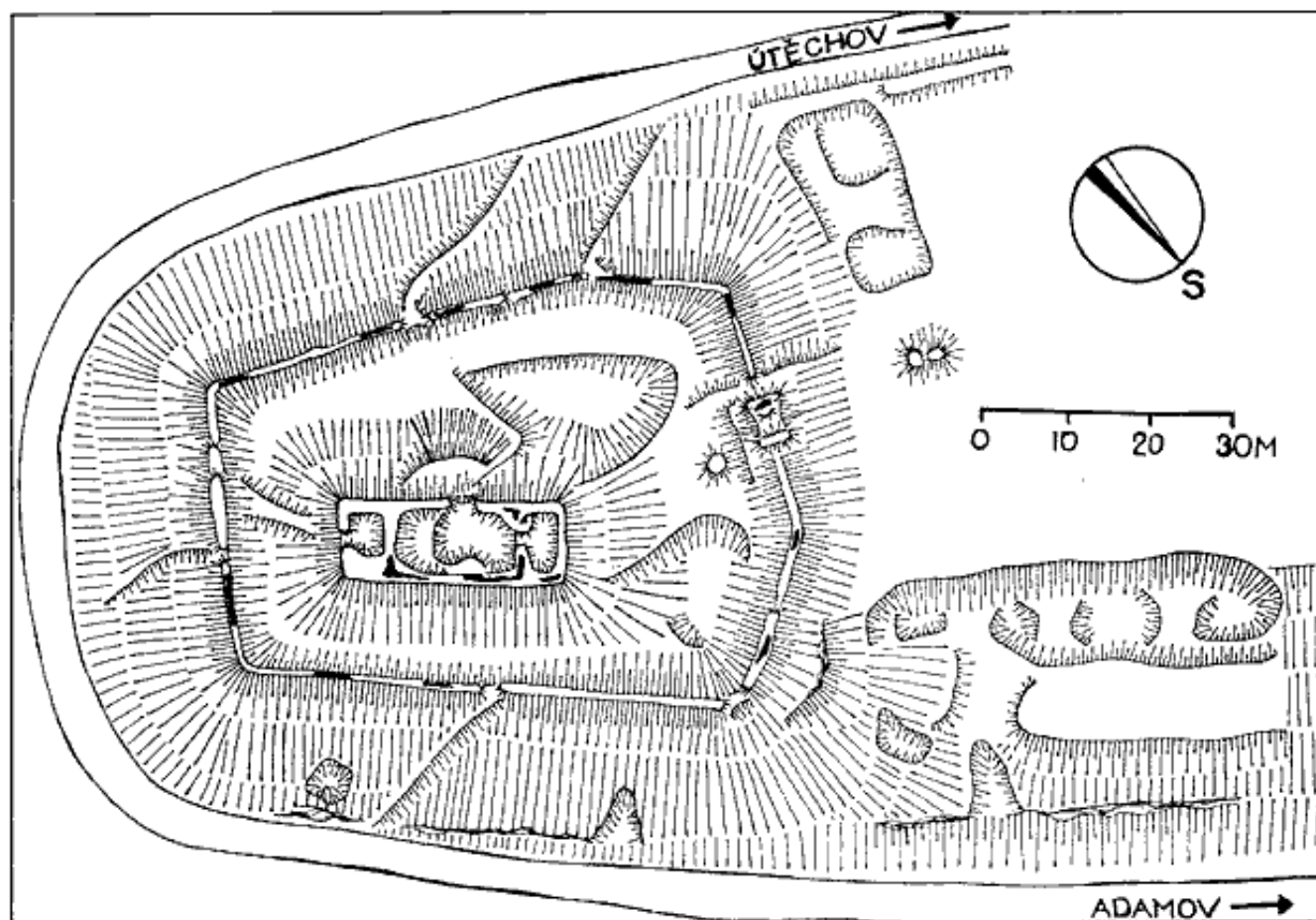
Staveništěm hradu se stal mohutný hřbet, mírně se svažující od západu k východu. Hrad zaujal nepříliš výhodnou pozici na konci tohoto plochého hřebene - na severu, východě a zčásti i jihu poměrně strmé svahy sice hradu poskytovaly potřebnou ochranu, na severozápadě a západě se však před hradem nacházela široká, mírně stoupající plošina, z níž mohl být objekt lehce ohrožen. Tato plošina pak mohla pro hrad, ležící vlastně na jejím nejnižším místě, představovat výrazné nebezpečí. Samotný areál hradu, založený na půdorysu nepravidelného, značně protáhlého šestiúhelníku s delší osou přibližně jihovýchod - severozápad, měl maximální rozměry asi 67 x 50 m. Kromě čelní strany nebylo realizováno zemní opevnění (viz dále). Areál hradu vymezovala kamenná hradba, vedená v přímých úsecích. Dochovaná situace nedovoluje rozhodnout o podobě nároží hradby, která mohla být zaoblená nebo tupouhlá. Dnes již není možno zjistit sílu obvodové zdi, neboť z mohutného destruktčního valu, zbylého z obvodové fortifikace, vyčnívají pouze fragmenty výplňového zdiva. Na vstupní straně, poblíž severního nároží hradu, zůstalo dochováno nízké torzo

vnějšího líce. Podobně o několik metrů severozápadněji vystupuje fragment vnitřního líce zdiva hradby. Dnešní situace již neumožňuje ověření údaje M. Plačka o asi metrové síle hradby na severozápadním obvodu. Mohutnost destruktčního valu z hradby, nejvyššího právě na čelní straně hradu, dovoluje uvažovat o možné větší výšce této partie obvodové fortifikace. Jistým způsobem by tak bylo eliminováno výše nastiněné obranné znevýhodnění, dané stoupajícím terénem před hradem. Mírná narušení terénních relikvů obvodové hradby na severu a jihu souvisejí s recentními pěšinkami, vedoucími na lokalitu.

Téměř uprostřed západní strany obvodového opevnění stála hranolová vstupní budova, mající snad podobu věže. Tato stavba se dochovala v podobě výrazného terénního útvaru. Objekt na půdoryse asi 6,5 x 6,5 m svoji západní frontou předstupoval před navazující hradební zeď. V přízemí se nacházel pouze široký průjezd, z jehož jižní stěny se dosud dochoval nevelký lícovaný zbytek; další zdivo brány pochtily destruktční vrstvy. Přibližně 14 m západně od čelní stěny brány z terénu předpolí vystupuje dvojice asi 1,3 m vysokých kupovitých útvarů. Pravděpodobně se jedná o zbytek zděné rampy či nájezdu na dřevěný most, vedoucí do průjezdu brány. Situace fragmentů vypovídá o mírném zalomení osy vstupní komunikace vůči poloze brány.

Patrně jediným zděným objektem uvnitř hradu byl obdélný palác, situovaný rovnoběžně se severovýchodní přímou hradbou. Mezi budovou, severovýchodní a jihovýchodní hradbou zůstal volný asi 10 - 12 m široký prostor; větší plocha, plnící funkci nádvoří se nacházela na jihu a západě. Palác dosahoval půdorysných rozměrů asi 28 x 10 m a dodnes se dochoval ve formě výrazného, dobře čitelného terénního útvaru s fragmenty zdiva na povrchu, o cca 4 m převyšujícího okolní terén. Okolí paláce je dnes překryto mohutnými suťovými poli, takže původní utváření terénu kolem budovy neznáme. Nezdá se však, že by v místě paláce či v jeho okolí vystupoval skalní výchoz nebo nějaký výraznější útvar. Je velmi pravděpodobně, že hradní palác stál na rovné ploše dvora a dnes je destrukcí materiálu z vyšších partií zavalen minimálně do výše prvního patra.

Dispozice budovy v dnes přístupné úrovni sestávala ze středního obdélného sálu a dvojice místností při jeho

Ronov (okr. Brno - venkov). Terénní náčrt půdorysu hradu. S použitím plánu M. Plačka kreslil autor 2001.

kratších stranách. Vstup vede dnes pěšinkou od jihu, ústící přibližně ve středu nádvoří zdi do prostředního oddělení budovy. V nedávné době došlo k odkopání terénu při vnitřním lici protější, severovýchodní zdi paláce, proto je zde v délce asi 2 m a výšce 1,7 m viditelné obvodové zdívo budovy. Materiálem zdi je místní načervenalý kámen všech velikostí, v odhaleném fragmentu nejsou patrné vyrovnávací vrstvy ani otvory po eventuálních kuláčích lešení či stropních trámech. Roku 1997 (kdy ještě existoval též nízký zbytek vnějšího lince této zdi) zde byla autorem změřena přibližná šířka obvodové zdi paláce, která činila asi 1,5 m. Terén ve východní části středního oddělení je mírně vyvýšen - jedná se pravděpodobně o destrukční násyp z blízké dělicí zdi a nikoli o stopu eventuálního dalšího vnitřního členění interiéru. Vůbec nejvýraznějším terénním reliktem je pak severozápadní část paláce v rozsahu krajní místnosti a již zmíněný pozůstatek severovýchodní obvodové zdi. V těchto místech se výrazně uplatňuje vnitřní výplňové zdívo, vystupující až na povrch terénu. Pod severozápadním čelem paláce je velmi mohutné suťové pole, vyplňující značnou plochu někdejšího nádvoří pod ním. S přihlédnutím k množství destrukce pod tímto dnes nejmohutnějším pozůstatkem hradu není možno zcela vyloučit existenci věžové nástavby nad severozápadním oddělením paláce, ačkoli terénní pozůstatky nesvědčí pro možnou větší šířku obvodových zdí této části objektu. Naproti tomu koncové, jihovýchodní oddělení budovy dnes představuje nejnížší část bez zřetelně vystupujících fragmentů zdi - tento fakt je snad možno přičíst snadné dostupnosti této části hradu, z níž mohl být po jeho zániku téžen stavební kámen. Pod nádvoří, jihozápadní stranou paláce dnes leží nevýrazný

terénní stupeň. Průzkum neposkytl odpověď na otázku, zda se jedná o pozůstatek vstupního přístavku paláce nebo jde pouze o destrukční útvar, vzniklý zřícením části nádvoří stěny budovy. Jisté je, že vstup do interiéru objektu se musel nacházet právě v jeho jihozápadní zdi, čemuž ostatně odpovídá i orientace této strany k někdejšímu nádvoří.

Hradní palác na Ronově tedy můžeme rekonstruovat jako volně stojící obdélnou několikapatrovou budovu s trojprostorovou dispozicí zřejmě v úrovni prvního patra. Frekvence destrukce nepodporuje Plačkovu starší domněnku o věžovitých zakončení budovy, s jistou opatrností je možno uvažovat o větší výšce budovy v rozsahu severozápadní místnosti paláce. Tato eventualita představuje však prozatím neověřitelnou hypotézu a autor se kloní spíše k jednotné výšce budovy. Samotný objekt paláce ovšem musel dosahovat značné výšky, pracovní je nutno předpokládat podstřešní patro lehčí konstrukce, nabízí se i úvaha o dnes neprokazatelném zvýraznění koncových částí budovy dřevěnými či hrázděnými nástavbami.

Plochu někdejšího nádvoří na jihozápadě, západě a severozápadě dnes zčásti překrývají násypy z rozbořeného paláce a hradeb. Pouze kolem západní poloviny jihozápadní části vnitřního obvodu hradby se nachází nízká terasa, navazující na západě na destrukční jazyk pod severozápadním oddělením paláce. Právě tento prostor mohly zaujímat provozní budovy, konstruované ovšem asi pouze ze dřeva, neboť nezanechaly viditelné stopy. Zajímavá (a zatím neinterpretovatelná) je také sníženina pod severním nárožím paláce a ohybem obvodové hradby a nevelká vyvýšenina, vystupující z terénu

v prostoru mezi vstupní věží a čelem bývalého paláce.

V areálu hradu bylo při průzkumu identifikováno několik druhů stavebního kamene. Nejčastěji používaným materiálem byl místní načervenalý kámen, těžený zřejmě přímo v místě stavby hradu či v jeho bezprostřední blízkosti. Asi 200 m západně od čela hradu tento kámen ve formě skalních výchozů vystupuje až na povrch. Souběžně s tímto materiálem byl používán i granodiorit šedé barvy, dovážený z některého blízkého lomu. Šlo zřejmě o doplňkový stavební materiál, v okolí však zcela běžný. Pod budovou paláce, na jižním svahu, se podařilo nalézt dva úlomky pískovce šedé barvy a hrubší struktury. Tyto fragmenty rozměrů asi 20 x 15 x 8 cm nenesly zjevné stopy opracování, je však velmi pravděpodobné, že z tohoto druhu kamene byly vytesány architektonické prvky hradu, zejména paláce, jak ostatně naznačuje i místo nálezu. Z hradu zatím nejsou známy nálezy cihel, podařilo se objevit pouze zlomek dlaždice (?) z pálené hlíny o tloušťce 5 cm. Podobně zatím nevíme o eventuelních nálezech např. úlomků mazanice z uvažovaných dřevěných nástaveb nebo fragmentů střešní krytiny.

V okolí hradu se - vyjma čelní strany - nedochovaly stopy po zemním opevnění. Pod čelní hradbou, na jihozápadě, se na jinak rovném prostranství mezi dnešní silnicí a reliktem rampy nájezdu k bráně nachází velmi plytká prohloubenina, budící dojem zasypaného (nebo snad nedohloubeného?) příkopu. Severně od někdejší vjezdové rampy již stopa uvažovaného příčného příkopu chybí. Severní hrana svahu před hradem (tedy již nad dnešní silnicí) však obsahuje v délce asi 40 m čtveřici nehlubokých jam v podlouhlé sníženině; podobná jáma je situována i pod severozápadní hradbou hradu. Nelogické umístění zahloubenin zpochybňuje jejich uvažovanou interpretaci jako reliktu nedokončeného příkopu, který by v této pozici vlastně postrádal smysl. Zatímco zjištění možného vztahu tohoto terénního útvaru k hradu a určení jeho funkce zůstává otevřenou otázkou, trojice jam, zařiznutých do uměle upraveného severovýchodního svahu těsně nad silnicí bezesporu se středověkou situací nesouvisí. Jedná se buď o zákopy z druhé světové války nebo o důsledky recentní erozivní činnosti.

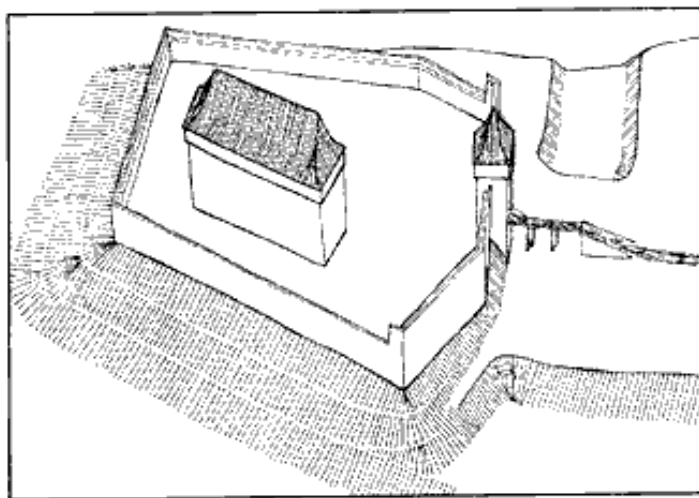
Při úvahách o směru přístupové komunikace je třeba vycházet z nutnosti napojení hradu jak na svitavské údolí, tak především na Brno. Hlavní přístup tedy mohl vést z planiny od západu, svitavské údolí mohlo být dostupné nejspíše cestou v trase dnešní silnice na Adamov nebo stezkou, ústící v Bílovicích nad Svitavou.

Hrad Ronov se v písemných pramenech objevuje roku 1364,⁵³ kdy zde Čeněk Krušina z Lichtenburka vydal listinu, v níž se zřekl práva na vinici na kopci Streitberg ve prospěch zábrdovického kláštera. V listině, vydané 26. 5. 1364, se uvádí "in castro nostro novo Ronow".⁵⁴ Z formulace vyplývá, že Ronov musel vzniknout nedlouho před tímto datem, jeho zakladatelem mohl být pravděpodobně ještě Čeněk z Lipé. Z roku 1369 se zachovala smlouva mezi zedníkem Zdeňkem Okřínem a tesařem Filipem Wagnerem, pracujícími na stavbě hradu, a provazníky Mikulášem a Kunetlinem o dodání čtyř lan na práci "in novo castro Ronov".⁵⁵ Ronovské panství v té době tvořily zbytky někdejšího panství obfanského. Ke hradu tehdy náležely vsi Vranov, Útěchov, Brodek, Kanice, Jehnice, Březina, Lhota, Vitovice, Habrůvka, Obřany a Babice.⁵⁶ Osobně se Čeněk Krušina na Ronově připo-

miná naposledy roku 1366, ovšem 26. 7. 1381 se ještě píše "de novis castris",⁵⁷ čímž je patrně míněn Nový hrad u Olomučan. Nový hrad pravděpodobně po smrti Čenka Krušiny někdy po roce 1381 připadl jako odumrlý markraběti Joštovi a převzal dosavadní funkce Ronova, který se buď stal nadbytečným nebo zůstal po nějakém poškození ponechán svému osudu. Jisté je, že objekt - přežil-li vůbec přelom 14. a 15. století - zanikl nejpozději někdy během 15. století. V průběhu věků potom hrad Ronov upadl v zapomnění a jeho jméno bylo dokonce někdy ztotožňováno s Novým hradem.

Hodnotu hradu je možno spatřovat v několika aspektech. Díky výše citovaným zprávám známe relativně přesně dobu vzniku objektu a máme dokonce k dispozici i jména samotných stavitelů. Velmi krátká existence hradu dovoluje předpokládat jeho vznik v jediné stavební fázi, poměrně dobře rekonstruovatelné. Podoba ne zcela (?) realizovaného zemního opevnění, výběr lehce dostupného staveniště i nejjednodušší možná forma fortifikace umožňuje usuzovat na převážně rezidenční funkci objektu. Celkový vzhled hradu ovšem může být rovněž odrazem relativně klidného a stabilizovaného politického klimatu na Moravě po polovině 14. století. Hrad se zčásti "zavřeným" palácem, konzervovaným destrukcí vyšších podlaží nejméně do výšky prvního patra, představuje pak pro možný budoucí archeologický výzkum velmi perspektivní lokalitu.

Poznámky: 1) Plaček, M. K vývoji hradů v okolí Svitavy. *Archaeologia historica* 13, 1988, s. 313 - 314. 2) Bolina, P. Zamyšlení nad některými aspekty publikace M. Plačka *Hrady a zámky na Moravě a ve Slezsku*. *Castellologica bohemia* 6, Praha 1998, s. 481. 3) Plaček, M. viz pozn. 1, s. 316. 4) Bolina, P., Durdík, T. *Středověké hrady v Čechách a na Moravě*, Praha 2001, s. 169. 5) Procházka, R. *Od Obřan k Novému hradu*, *Castellologica bohemia* 4, Praha 1994, s. 63 - 64. Tento článek se širěji zabývá problematikou vzájemných vztahů jednotlivých hradů nad údolím Svitavy. Z uvedeného článku jsou čerpány i další informace o historii hradu Ronova. 6) CDM IX, č. 371, s. 277. 7) AMB, rkp. č. 39, fol. 152v; CDM X, č. 63, s. 87. 8) ZDB IV, č. 226, s. 56. 9) CDM X, č. 197, s. 17; ZDB VI, č. 776, s. 143 - 144.

Ronov (okr. Brno - venkov). Pokus o limotovou rekonstrukci hradu, pohled od severu. Kresba autor 2001.

Drobnosti ze Štáhlav

Veronika Machová - Arnoštka Noháčová - Petr Rožmberský

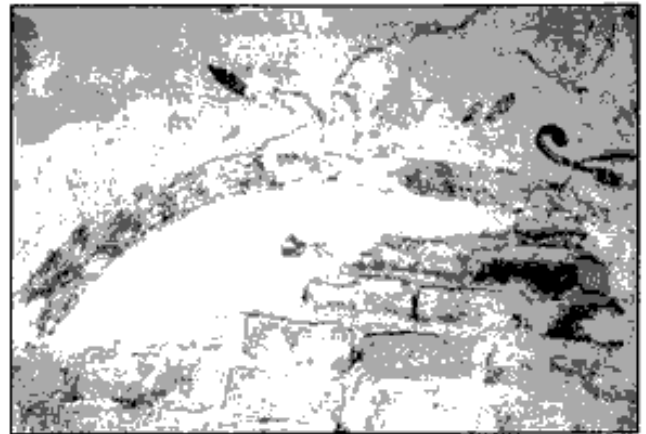
Vybavení bývalých panských sídel, pokud přetrvalo alespoň v jednotlivostech éru jednotných zemědělských družstev a státních statků, teď často mizí ještě rychleji. Běžně nemobilní součásti mobiliáře, jako jsou dveře, okna, mříže, kamna a podobně jsou v nevyužívaných objektech ničeny nebo zcizovány, nedostatečná údržba objektů způsobuje opadávání omítky i se štukovou či malovanou výzdobou, kamenné reliéfní a nápisové památky rychle ztrácí vypovídací schopnost. Takové drobné detaily většinou nejsou nijak zdokumentovány. Domníváme se však, že i tento druh památek je nutné nějakým způsobem zachytit pro budoucnost.

V březnu a potom v září 2001 jsme navštívili nevyužívaný a pustnoucí zámek ve Štáhlavech (o. Plzeň - jih). Až na dvě nepřístupné místnosti jsme si prohlédli celé přízemí starší renesanční tvrze i s dřívě obytnou částí barokní přístavby. Na klenbě jedné z renesančních místností, ze které už ze značné části opadala omítka, jsme si na zbývající omítnuté ploše povšimli výšeče kruhu tvořeného pásem malovaného dekoru s rostlinnými motivy (věnec se stuhami?). Mohl vymezovat prostor, v němž byl snad umístěn erb nebo letopočet. Malba je starší než místnost předělující příčka, neboť pás rozvilin je příčkou částečně překryt. V září 2001 bylo malby opět o něco méně, neboť odpadl další kus omítky.

V březnu jsme se v neosvětlené renesanční části zámku fotograficky snažili zachytit dvoje starodávné železné dveře pobité křížujícími se kovovými pásky.

Zámek Štáhlavy, jedny ze železných dveří, na plánu č. 3 (foto A. Noháčová 2001)

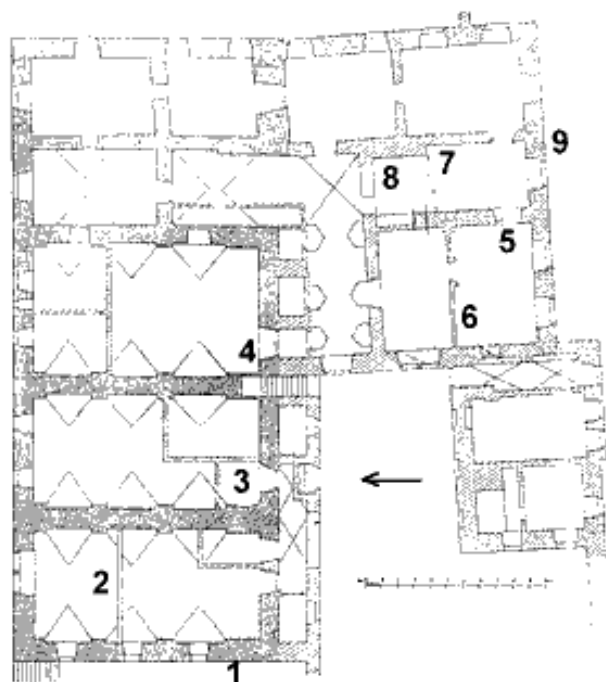
Zámek Štáhlavy, zbytek malby věnce se stuhami(?) na omítce klenby, na plánu č. 2 (foto A. Noháčová 2001)

V září, vybaveni osvětlením, jsme chtěli pořídit kvalitnější snímky, ale zmíněné dveře již ze zámku zmizely. Domnívali jsme se, že byly v rámci akce "více šrotu našim hutím" zničeny, ale oddechli jsme si po zprávě, že dveře jsou uschovány do bezpečí současným majitelem objektu.

V září 2001 jsme pak v barokní části zámku fotograficky zdokumentovali kování a dřevěné výplně dveří, zbytky dvojích kachlových klasicistních kamen, modrých a bílých (světle modré zdobené motivy saně a vinné révy, bílé rostlinným dekorem), a v místnosti poškozené zatékáním vody s částečně opadanou omítkou jsme pod ně-

Zámek Štáhlavy, část kachlu s motivem saně, na plánu č. 6. (foto A. Noháčová 2001)

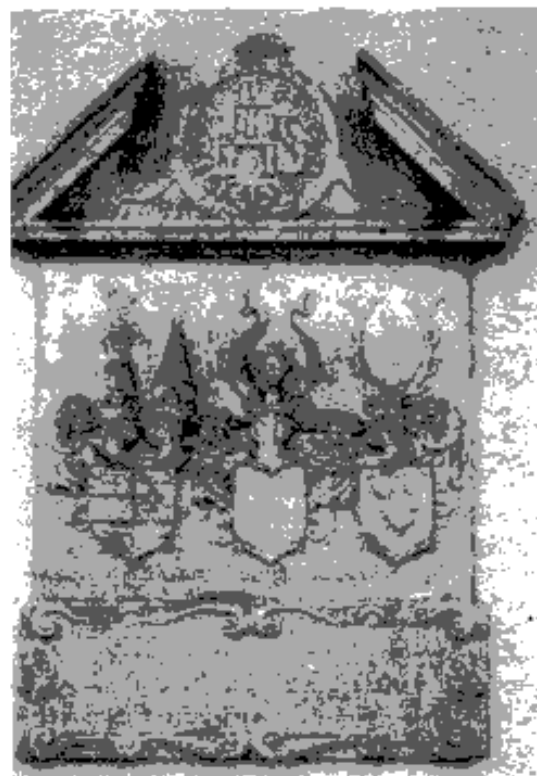
Půdorys zámku ve Štáhlavech podle Podlahy, Soupis památek, 1910. 1 - sklepní okénko, 2 - malba na klenbě, 3 - železné dveře, 4 - železné dveře, 5 - dřevěné dveře, 6 - kachle, 7 - zbytky Tuvorovy(?) výmalby, 8 - zbytek černé kuchyně, 9 - druhotně použitý kamenický článek

kolika nátěry identifikovali výmalbu, typickou pro pražského malíře a natěrače Antonína Tuvoru, nejspíše z počátku 80. let 18. století. Tuvora působil v té době i na ostatních černínských zámcích v okolí, na Kozlu a na Nebílovech, a je téměř jisté, že vyzdobil i štáhlavský zámek.

Podle zbytku zaklenutého očázeného prostoru jsme lokalizovali bývalou zámeckou černou kuchyní, v západní obvodové zdi renesanční části nás zaujalo sklepní okénko s okosenými hranami vytesané z jednoho pískovcového bloku, a v rozšířeném soklu jižní obvodové zdi barokní části zámku, v jejím venkovním líci, jsme zjistili druhotně použitou část profilovaného ostění; profilaci však bylo možné vzhledem k umístění kamenického článku pouze nahmatat. Pokusili jsme se článek zdokumentovat fotograficky a s přihlédnutím k náročným podmínkám (fotoaparát se musel vsunout do šterbiny ve zdi a fotilo se bez možnosti vizuální kontroly) je výsledný snímek ucházející.

V zámecké zahradě byla za Kokořovců postavena kaple sv. Vojtěcha, za Černínů rozšířená na kostel. V severozápadní stěně bývalé kaple, nyní kostelní lodi, je osazen zajímavý pískovcový reliéf, sestavený ze tří částí. V horní části je rozeklaný fronton a slunce s Kristovým monogramem IHS a s křížem. Ve střední části je pod třemi erby (uprostřed vidím erb Kokořovců, vlevo erb Týřovských z Ensidle, vpravo vrtbovský) umístěn třířádkový nápis. V dolní části je čtyřřádkový nápis v jednoduché kartuši.

Nápisy, pokud víme, jsou reprodukovány pouze u A. Podlahy v jeho Posvátných místech Království českého z roku 1910, ovšem velmi nepřesně, a zdá se, že jej fundovaný autor neviděl. Nejspíše mu text zaslal některý jeho spolupracovník. Soupisy památek (ani Podlahův

Reliéf s erby a nápisy na vnější zdi kostela ve Štáhlavech (foto A. Noháčová 2001)

z roku 1900) pískovcový reliéf nezaznamenávají. Poslední takové dílo, Umělecké památky Čech z roku 1980, nezachytilo reliéf patrně proto, že před ním až do nedávné opravy kostela rostlo husté křoví.

S pomocí bočního nasvícení můžeme nápisy na reliéfu interpretovat přesně. Horní řádek střední části reliéfu, jehož jednotlivá slova jsou členěna dolními částmi štítů erbů, zní: DOROTA POLEXINA KATERZINA KOKO, střední řádek KOKORZOWCZOWA ROZ: TEIRZOWIRZOWCZOWA ROZ: ZWRTBI a v dolním řádku stojí SKA Z ENZIDLE NA PRATENSTANV I NA BIRGSSTEINV. Na prvním řádku dolní části reliéfu čteme GIRZI.PETER.Z.KOKORZOWA.PAN.NA.ŽLV., na druhém TICZICH.SSTIAHLAWECH.A.PRAITEN, na třetím SSTEINĚ.G.M.C.RADDA.A.HEITMAN, a konečně na čtvrtém řádku KRAGE.ZIATECZKEHO.TETO.KAPLI.FVNDATOR.1638.

Nápis v dolní části reliéfu je jasný - Jiří Petr z Kokořova, pán na Žluticích, Štáhlavech a Prejtenštejně, Jeho Milosti císařské rada a hejman kraje zateckého, této kaple zakladatel 1638. Na nápisu zaujme především použití háčků, i když ještě nedůsledně. Na střední části reliéfu bychom očekávali jen dva erby - manželskou alianci. Jsou tu však erby tři a hodně zmatený nápis mluví o dvou ženách - o Dorotě Polyxeně Kokořovcové rozené Týřovské z Ensidle na Prejtenštejnu (Nečtiny) a o Kateřině Kokořovcové rozené z Vrtby na Birkštejnu (Sloup). Nápis má dosti chyb, hlavně jsou na konec první řádky přidány písmena KOKO, která se buď omylem o řádku níže opakuji, nebo byla vytesána jen pro vyplnění prázdného místa. Značně zkomolena jsou rodná jména - Týřoviřovcová místo Týřovská, Zvrtbiská místo z Vrtby.

První manželka Jiřího Petra Kokořovce Dorota Polyxena koupila Nečtiny roku 1637 a zemřela roku 1640. Jeho druhou manželkou se stala Kateřina, vdova po ma-

jiteli Sloupu Kolovratovi z Libštejna, která Sloup koupila od pozůstalých dědiců roku 1650. Téhož roku Jiří Petr Kokořovec zemřel (podle Ottova slovníku naučného heslo Kokořovec z Kokořova a Sedláčkova historického slovníku). Zdá se tedy nemožné, aby reliéf, především jeho střední část, vznikl v roce 1638. Především jméno a erb druhé Kokořovcovy manželky, s nadsázkou řečeno nešlo-li o manželský trojúhelník, by nemohly být k uvedenému roku známy. Přitom o správném čtení letopočtu není pochyby. Je možné dvojí řešení; buď byl celý reliéf

vyroben později než byla založena kaple, nebo byl sesazen ze tří částí, které vznikly v různých dobách.

Drobných památek je ve Štáhlavech určitě ještě více. Podobně je tomu jistě i u jiných panských sídel. Jsou důležité nejen z hlediska architektonického vývoje objektů, ale především názorně ilustrují životní styl jejich obyvatel. Bohužel, mízi velmi rychlým tempem a nejsou-li zdokumentovány, nenávratně upadají do zapomnění.

(fotodokumentace uložena u A. Noháčové).

Drobnosti, dodatky, opravy, informace, zajímavosti, ohlasy

Nadchází další ročník konference Dějiny staveb

Uzavírá se další rok činnosti Klubu Augusta Sedláčka (KAS). Byl to čas strávený činností. Počátkem dubna KAS spolu s partnery uspořádal již druhý ročník konference Dějiny staveb, jejíž zrod inicioval v roce 1999 předseda KAS dr. Josef Miler, kterému však předčasná smrt již nedopřála podílet se dále na jejím uskutečnění.

Z pohledu Klubu je jedním ze zásadních přínosů konference navození živého oboustranného kontaktu mezi odborníky, „profesionály“, a takzvanými „amatéry“, od badatelů s cílevědomou odbornou ambicí po příležitostné zájemce. Konference má také mnoho co říci studentům příbuzných oborů. Umožňuje sledovat aktuální vývoj bádání na vyčteném poli a zejména pak metodiku této práce.

V řadě funkcí, které konference plní, stojí na prvním místě, že je vstřícným fórem všem, kdo jsou ochotni a schopni takto zveřejnit výsledky své práce a obhajovat je v otevřené kritické diskusi. Nepominutelná však je vzhledem k výše naznačené koncepci rovněž didaktická úloha konference. Ta se, mimo jiné, uplatňuje jednak vytvářením prostředí, které přispívá k odbornému růstu novým badatelům, bez ohledu, zda tento obor volí jako svoji profesi, či se jí věnují jinak, jednak kultivací a rozšiřováním okruhu „konzumentů“ přijímajících dosažené odborné výsledky. Bez toho přesahu nelze očekávat pozitivní posun ve vnímání důvodů a cílů výzkumu a z něj plynoucí péče o fond stavebních památek alespoň u kulturotvorné části společnosti. K tomu by měl přispívat také sborník vybraných konferenčních příspěvků, jehož vydání se letos KAS s podporou partnerů ujal ve spolupráci s Fakultou architektury ČVUT v Praze. Doklad fungování konference lze též vidět ve vzniku organizace zpracovatelů stavebně historických průzkumů, Sdružení pro stavebně historický průzkum. Úvodní jednání, z nichž posléze letos na podzim vzešlo jeho založení, byla vedena na půdě konference.

Od 5. do 7. dubna 2002 proběhne na zámku v Nechtíněch už třetí ročník konference Dějiny staveb za pořadatelství Klubu Augusta Sedláčka ve spolupráci se Sdružením pro stavebně historický průzkum a za podpory dalších partnerů. Pro členy KAS je to jedinečná příležitost vstoupit do centra dění v oboru, ať s vlastním příspěvkem, nebo pasivní účastí. Klub k tomu bude tak, jako v předešlých ročnících, vytvářet optimální podmínky (organizovaná doprava z Plzně, členské a další slevy). Váhající „amatérští“ autoři mají příležitost předběžně konzultovat své práce se zkušenějšími kolegy na pravidelných klubových schůzkách, v Plzni například každou první středu v měsíci vpoledne v salonku restaurace U námořníka vedle centrálního autobusového nádraží. Jednou z vhodných forem aktivní účasti, zejména pro začínající autory, je vystavení příspěvku na panelu v rámci panelové diskuse (plán, fotografická dokumentace objektu, doprovodný text; přednášený referát není nutný), která je základní a závaznou formou i pro všechny další aktivní účastníky.

Vyzývám členstvo KAS, aby účasti na této konferenci pomohlo naplnit její poslání a zároveň posílilo její castellologickou složku. Konference je pořádána také pro vás a k vám také, jako k významné součásti zmíněné kulturotvorné části společnosti, se bude obracet.

J. Anderle

Jak se přihlásit na konferenci?

Klub Augusta Sedláčka ve spolupráci se Sdružením pro stavebněhistorický průzkum společně s partnery pořádá (již potřetí) konferenci Dějiny staveb 2002. Konference se koná na zámku v Nechtíněch ve dnech 5. - 7. dubna (pátek - neděle). Přihlášky a organizační záležitosti vyřizuje Sdružení Evida, Hájkova 75, 301 22 Plzeň, tel. 019/7330707, odborné otázky konzultujte s tajemníkem konference Petrem Mikotou, U Bachmače 10, 236 00 Plzeň, tel. 019/7721291, 603828377. Doprava bude zajištěna autobusem, ubytování na zámku za 130 Kč za noc, stravování v zámecké jídelně, účastnický poplatek 750 Kč, pro soukromé osoby 375 Kč. V případě zaplacení do 15.1.2001 činí účastnický poplatek 610 Kč resp. 305 Kč pro soukromé osoby.

Za amatérské členy KAS, kteří zpracovali příspěvek pro konferenční sborník, bude poplatek hradit klub.

Aktuální informace naleznete na stránkách konference www.evida.cz/shp. Zde je rovněž formulář pro předběžné přihlášení a ke stažení jsou i "papírové" verze přihlášek. Upozorňujeme, že ubytování se přihlašuje samostatně. Přihlášku na ubytování je nutno zaslat do 15.3.2001.

Náklady na pořádání konference jsou hrazeny z vložného. Protože KAS jako hlavní pořadatel je nevýdělečná organizace, bylo nutno snížit finanční příspěvek klubu. Nyní bude KAS hradit pouze dopravu účastníků a náklady na zájezd pro své členy. Proto bylo nutné zvýšit konferenční poplatek.

Vyúčtování nákladů konference 2001:

příjem : vložné 39504, podíl KAS 5967, Celkem: 45531 Kč
výdaje : režijní výdaje pořadatele 14575, kancelářské potřeby 4701, poštovné 1032, občerstvení 8811, materiály pro účastníky 7296, práce 7000, ztráty 3660. Celkem 47076 Kč.

Sborník Dějiny staveb 2001

Sborník vybraných prací z loňské konference obsahuje 30 příspěvků. Jsou doplněny ilustracemi a fotografiemi. Řada příspěvků má trvalou vypovídací hodnotu. Úvodní článek z pera M. Hauserové přináší první přehled historie stavebněhistorického průzkumu u nás.

Sborník o rozsahu 200 stran a ceně 200 Kč lze objednat na dobírku na adrese : Petr Mikota, U Bachmače 10, 326 00 Plzeň. Lze též odebrat na klubových schůzkách.

P. Mikota

Petr Rožmberský padesátníkem

Dne 28. ledna tohoto roku dovrší významný klubový aktivista Petr Rožmberský abrhámoviny, a tak se sluší, před tím než mu popřejeme, trochu vzpomenout na jeho předešlý život, jenž byl vždy bez nadsázky spojen s neutuchajícím a opravdovým zájmem o dávnou historii Čech a jejich feudálních sídel. Dnes my všichni v klubu, ale také i v odborných kruzích, chápeme jméno Petr Rožmberský jako pojem, který znamená pro českou historiografii velký a nepostradatelný přínos. Ač stále amatérem a v zásadě autodidaktem, již celá léta předává své odborné poznatky formou, kterou by mu mohli závidět i mnozí a nestydím se říci, renomovaní historici. Opravdová zaujatost pro odkrývání neznámých faktů a vyvracování starých nekonečně tradovaných historických omylů, hraničící až s fanatickou precizností, vytváří úctu a obdiv v očích mnohých z nás, kteří mají historii rádi a sami se snaží přiložit také skrovné zrníčko na stále se zroduňující pole badatelské.

Petr Rožmberský má ve vztahu k tomuto příměru vypěstován již celý široký lán a je proto nebojím se říci pojmem, který něco znamená a zároveň již živoucí legenda, o které se všude v odborných kruzích mluví a jenž je běžně citována v téměř každé historické publikaci zabývající se nějakým způsobem feudálními sídly v západních Čechách. Legendou již byl pro mne před drahými léty, kdy jsem se začal o historii hradů vážněji zajímat. Tuším, že asi před dvaceti léty jsme s kamarádem navštívili Západočeské muzeum v Plzni, abychom zjistili, zda by náš zájem nemohl být nějak využit v případné spolupráci s touto institucí. A tam jsme se dozvěděli, že podobně jako my, ale ještě mnohem dříve před námi, přišel do muzea jakýsi mladík, který nalezl někde na Stříbrsku neznámé hradiště a chtěl se něco o něm a nalezených střepech dozvědět, až se nakonec stal spolupracovníkem muzea. Oním mladíkem byl tehdy Petr Rožmberský a od té doby zůstal muzeu věrný, dokonce tam měl i svůj stoleček s obsáhlou kartotékou lokalit, kterou stále aktivně doplňoval o nové údaje. Vzpomínám si, že jsem dlouho přemýšlel o tomto člověku, kterého jsem vlastně při naší první návštěvě muzea vůbec nespattřil, ale slyšel jsem o něm tolik pochvalného, že jsem byl pevně rozhodnut se s ním určitě seznámit. Ale čas a různé starosti mne najednou odvály někam jinam a po pár letech jsem zase stanul tváří v tvář okamžiku, kdy náhodně setkání s dlouholetým členem klubu Jardou Novákem mě postavilo před skutečnost, že se zakládá opravdový klub pro zájemce o hradištní tematiku. A tak jsem, poté co byl klub založen, onoho pro mne mýtického Petra Rožmberského konečně poznal na prvním klubovém výletu, který se konal v roce 1984. Musím říci, že takto jsem si ho těch pár let co uběhly od mé první návštěvy v muzeu, vůbec nepředstavoval. Předě mnou stál usměvavý robustní pohodář v neodmyslitelně placaté bekovce, jehož zjev vůbec nic neprozrazoval o jeho bohatých odborných znalostech a zkušenostech. Také si od té doby již raději neslučuji představu učeného badatele s podobou mírně zasmušilého člověka s plnovousem a brýlemi, který je stále zahlobán jen do svých zájmů. Zkrátka, Petr se okamžitě ukázal jako výborný společník a kamarád, který od nepaměti, co ho již znám, hýří nekonečnými a neuvěřitelnými zážitky ze svého bohatého čundráckého a jiného života. Brzo jsem pochopil, že takový člověk je vzácný nejen lidsky, ale také svými vědomostmi a schopnostmi. Rychle jsme se spřátelili a spojili některá svá úsilí do společné práce. Od těch dob jsem Petra poznal v mnohých situacích. Je až obdivuhodné jak lehce a pregnantně řeší veškeré problémy, vždy bez nějaké povzdechu a s připomínkou jak bude to či ono obtížné a těžko řešitelné. Prostě s Petrem Rožmberským jde vše a problém se stává jenom výzovou pro to, aby byl elegantně vyřešen. Petrovo dlouholeté aktivní činnostnictví v Klubu Augusta Sedláčka je zcela neodmyslitelné pro jeho normální funkci. Kolikrát jsem přemýšlel, co by se asi s klubem stalo, kdyby se mu Petr nemohl již dále věnovat tak, jak stále činí. Jistě by fungoval dál, schopných lidí je v klubu mnoho, ale jsem přece jenom starostlivý, jak, Petr Rožmberský je vrozeně skromný člověk. Nikdy své zásluhy a snažení nevyzdvíhal a nevyzdvihuje. Svoji roli

v KASu cítí a chápe jako přirozené konání, jehož smyslem je vytvářet správné klubové klima. A to se mu také daří. Jakékoli jeho nápady, ať již to bylo založení klubového zpravodaje Hláska nebo představa o založení nadace České hrady či myšlenka pravidelných měsíčních klubových přednášek, padly na úrodnou půdu. Jeho optimistická vize o smyslu a poslání KASu jako vzdělávací a společenské instituce, v níž by měli působit jak naprostí laici, tak i členové, z nichž se mohou stát budoucí vzdělání badatelé, ale do které zároveň budou vstupovat i badatelé vyzrálí a zkušení, se pomalu naplňuje. Myslím, že tato skutečnost ještě Petra více pohání k další plodné práci. Naštěstí je Petr Rožmberský od přírody obdařen nesmírnou pracovitostí a obrovskou touhou po poznání. Tento vrozený dar neustálé činnosti je neutuchající a je zárukou dobrého chodu klubu a plzeňské pobočky a jistotou, že ještě mnoho záslužné práce Petr vykoná.

Poněkud jsem se nechal unést dojmy a trochu stranou zatím zůstalo ohlédnutí po tom, jak život šel, a tak prosím laskavého čtenáře, aby ještě chvíli setrval u stručných faktografických údajů, které rozhodně nevyčerpávají všechna důležitá fakta o Petrově životě. Petr Rožmberský se narodil v Plzni 28. ledna roku 1952 v dělnické rodině. Jako dítě byl velmi neposedný a stále se zaobíral myšlenkami na uskutečnění mnoha činů. Běžné výtržnické skutky konané na periferii plzeňského Petruhradu ve společnosti někdy až příliš odvážných, ale jinak zcela zdravých partiček, obohacovaly jeho jinak přísné a někdy až tvrdé výchovné rodinné klima. V této době se také poprvé setkává se Sedláčkovými hrady a je jimi zcela nadšen. Jeho pasedlost v četbě a různorodé zájmy jej přivádí na myšlenku stát se učitelem. Je však rodiči odveden k lékaři, zda netrpí nějakou zvláštní chorobou, protože stále čte. Nakonec ale v pubertálním věku rezignuje, nechce dále chodit do školy a vyučí se prodávatelem potravin.

Osobně a velmi intenzivně prožívá okamžiky sovětské okupace v srpnu roku 1968, již se stal přímým účastníkem a jako neoohrožený demonstrant nasazuje téměř svůj život v pouličních šarvátkách, přesvědčen o nutnosti demonstrovat odpor vůči dobovým událostem. Jako šestnáctiletý mladík je invazí varšavských vojsk silně poznamenán a proto hledá východisko v trempingu, při němž se seznamuje postupně s mnoha památkami zejména na území západních Čech. Po absolvování základní vojenské služby se stává na čas tiskárenským dělníkem a nadále se věnuje trampování, při kterém se jeho zájem o památky neustále prohlubuje. Na základě údajů Sedláčkových Hradů objevuje v polovině 70. let právě hradiště na Stříbrsku. Díky odneseným nálezům z této lokality do Západočeského muzea v Plzni se seznamuje s archeologií. V té době se také žení a stěhuje se do Vochova, kde přestavuje zakoupený rodinný domek. Zároveň přechází na profesi tuneláře a v plzeňském historickém podzemí se podílí na výzkumech středověkých studní. Podnicen historickými nálezy nachází oblibu ve středověku a jeho zájem přechází v koníčka. Začíná se stále více zajímat o spolupráci v Západočeském muzeu, kde pomáhá s evidencí drobných sběrů a účastní se archeologických výzkumů. Po čase pomáhá vést kroužek mladých archeologů vzniklý při Západočeském muzeu. Z tohoto kroužku se rekrutují vážní zájemci o historii, z nichž někteří ztotožní svého koníčka s profesionální kariérou a stávají se později též členy KASu. Jeho zájem se stále více specializuje na vyhledávání a lokalizování zaniklých středověkých vesnic v širším Plzeňsku, přičemž objevuje několik dosud neznámých

vsí, hradišť a tvrzí. Stává se členem Archeologické společnosti při ČSAV a zakládá kartotéku zaniklých středověkých sídlišť. Aby měl více času na bádání mění před polovinou 80. let dosavadní zaměstnání tuneláře za směnný provoz v plzeňské papírně. Má tak více možností, aby mohl bádát po muzeích, knihovnách a archívech. Veškeré nabyté historické údaje pečlivě registruje a snaží se je v praxi zapojovat do širších souvislostí s výsledky archeologických zjištění. S výsledky svých bádání se účastní některých celostátních konferencí archeologů středověku. Posléze se seznamuje s několika zájemci o historii středověkých panských sídel a stojí tak v roce 1984 u zrodu Klubu Augusta Sedláčka. Po vzniku klubu se již jeho zájem zaměřuje především na tematiku feudálních sídel. Z přesvědčení o nutnosti pravidelného klubového zpravodaje, ve kterém by si mohli členové klubu vyměňovat své názory a zjištění a také publikovat výsledky svých badatelských aktivit, vzniká z jeho podnětu klubový zpravodaj Hláška, jehož první číslo vyšlo v roce 1990. Stává se šéfredaktorem tohoto periodika a současně stále zastává funkce jednatele plzeňské pobočky klubu i Rady KASu. Pilně organizuje klubový život, pořádá klubové vycházky a výlety. Stojí u založení nadace České hrady, pro kterou aktivně pracuje a je při zahájení vydávání populární naučné edice Zapomenuté hrady tvrze a místa. Metodicky je jako regionální patriot odpůrcem encyklopedických zpracování velkých územních celků a přiklání se k důkladné monografické práci hodnotící vyčerpávajícím způsobem jednotlivé lokality na Plzeňsku. Výsledkem tohoto zaměření je velké množství drobných článků roztroušených v mnoha odborných periodikách a sbornících. Je též vstřícný k mladým členům klubu, jež didakticky usměrňuje a předává jim své bohaté zkušenosti. Postupně se vypracovává na precizního amatérského regionálního historika a jeho drobné práce mají mimo jiné i osvětové poslání.

Bibliografie Petra Rožmberského do konce roku 2001:

Zkratky: P.R. - Petr Rožmberský, CB - Castellologica bohemia, Vydáváno v Praze, H - Hláška, zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka, Vydáváno v Plzni, RKAS - Ročenka Klubu Augusta Sedláčka, Vydáváno v Plzni, VVČ - Výzkumy v Čechách, Vydáváno v Praze.
1981: P.R.: Zaniklé středověké osady v okrese Domažlice. Výroční zpráva okresního archivu Domažlice za rok 1980-IV, 83-114, Horšovský Týn.
1982: P.R., J.Janouškovec: Zaniklé středověké osady bývalého soudního okresu Stříbro. Sborník Okresního muzea v Tachově 15, 16-42, Tachov.
1983: P.R.: Historické zařazení archeologických nálezů z okolí dvora Alfrédova, obec Kostelec, okres Tachov. Onomastický zpravodaj ČSAV XXIV, 366-372, Praha.
1984: J.Anderle, P.R., V.Švábek: Hrad Železnice či dvůr Třebekov? RKAS 1984, 64-72.
1985: P.R.: Zaniklá středověká ves Přítulnov. Z Chodského hradu 1985, 6-11, Domažlice; J.Anderle, P.R., V.Švábek: Džbáněk, k.ú. Nebílovský Borek, o. Plzeň-jih, RKAS 1985, 105-111; P.R.: Vlastivědný sborník okresu rakovnického s Křivoklátskem a kralovického s Manětínem (anotovaná bibliografie), RKAS 1985, 123-132; P.R.: Strakonicko (anotovaná bibliografie), RKAS 1985, 132-140; P.R.: Drahoňov Újezd, okr. Rokycany, VVČ 1982 1983, 31; P.R.: Horní Plezom, o. Ošelín, okr. Tachov, VVČ 1982 1983, 37; P.R.: Choceň, okr. Plzeň-jih, VVČ 1982 1983, 45-46; P.R.: Kokořov, o. Žinkovy, okr. Plzeň-jih, VVČ 1982 1983, 61-62; P.R.: Krasy, okr. Plzeň-jih, VVČ 1982 1983, 94; P.R.: Louňová, okr. Plzeň-jih, VVČ 1982 1983, 100; P.R.: Mýto, okr. Rokycany, VVČ 1982 1983, 110; P.R.: Plzeň 2 - Božkov, okr. Plzeň-město, VVČ 1982 1983, 129; P.R.: Předslav, okr. Klatovy, VVČ 1982 1983, 151; P.R.: Řakom, o. Dolany, okr. Klatovy, VVČ 1982 1983, 161; P.R.: Štipoklasy, o. Číhaná, okr. Plzeň-sever, VVČ 1982 1983, 177; P.R.: Šáhlay, okr. Plzeň-jih, VVČ 1982 1983, 178; P.R.: Tlučná, okr. Plzeň-sever,

VVČ 1982 1983, 181; P.R.: Vlčice, okr. Plzeň-jih, VVČ 1982 1983, 199.

1986: P.R.: Zánik středověkých vesnic na Klatovsku. Kroniky a současnost 7-8, 14-57, Plzeň; P.R.: Zaniklá středověká vesnická sídla na Klatovsku. Historická geografie 25, 285-349, Praha; P.R.: Bukšice a Dubnice, k.ú. Božkov, o. Plzeň-město, RKAS 1986, 13-20; P.R.: M.Trachta: Dolní Polžice, o. Tachov, RKAS 1986, 40-44; P.R.: Plzeňsko (anotovaná bibliografie) RKAS 1986, 115-128.
1987: P.R.: Hrádek a Vyšehrad, RKAS 1987, 52-57; P.R., V.Švábek: Kunkovice, o. Klatovy, RKAS 1987, 67-78; P.R.: Zlatá stezka (anotovaná bibliografie), RKAS 1987, 111-143; P.R.: Babina, o. Plasy, okr. Plzeň-sever, VVČ 1984-5, 9; P.R.: Dolce, o. Horšice, okr. Plzeň-jih, VVČ 1984-5, 41; P.R.: Dolní Polžice, o. Bezdrůžice, okr. Tachov, VVČ 1984-5, 42; P.R.: Holýšov, okr. Domažlice, VVČ 1984-5, 50; P.R.: Jarov, okr. Plzeň-sever, VVČ 1984-5, 68; P.R.: Lažany, o. Černošín, okr. Tachov, VVČ 1984-5, 100; P.R.: F.Frýda, P.R.: Mlečice, okr. Rokycany, VVČ 1984-5, 125; P.R.: Nebílovský Borek, o. Čížice, okr. Plzeň-jih, VVČ 1984-5, 132; P.R.: Plzeň 2 - Božkov, okr. Plzeň-město, VVČ 1984-5, 148; P.R.: Přeštice, okr. Plzeň-jih, VVČ 1984-5, 175; P.R.: Senec, o. Zruč, okr. Plzeň-sever, VVČ 1984-5, 187; P.R.: Svržno, o. Hostouň, okr. Domažlice, VVČ 1984-5, 202; P.R.: Šáhlay, okr. Plzeň-jih, VVČ 1984-5, 204; P.R.: Trojany, o. Bílov, okr. Plzeň-sever, VVČ 1984-5, 210; P.R.: Zahořany, okr. Domažlice, VVČ 1984-5, 231.
1989: P.R.: Polesí Chýlava - výsledky historicko-topografického průzkumu. Kroniky a současnost 10, 13-21, Plzeň; J.Anderle, J.Miler, Z.Procházka, P.R., V.Švábek: Týnecký cyklus vedut, CB 1, 335-345; J.Anderle, P.R.: Ing. arch. Vladimír Švábek - 30. 1. 1956, + 3. 9. 1988, CB 1, 351-353.
1990: O.Brachtel, P.R., V.Švábek: Náhrobní kameny na Sušicku, Sušice; P.R.: Sklárna v Chotěšovičkách. Studies in postmediaeval archaeology 1, 319-322, Praha; P.R.: Nově zjištěné tvrzíště u Únětic na Blovice. Sborník Západočeského muzea v Plzni - Historie V, 97-100, Plzeň; P.R.: Tvrziště u Hofehled, Sborník Západočeského muzea v Plzni - Historie V, 101-106, Plzeň; P.R.: Osobní jména na Plzeňsku ve druhé polovině 14. století, Onomastický zpravodaj ČSAV XXXI, 52-60, Praha; P.R.: Vázení přátel! H I, 1; P.R.: Zákon a my, H I, 10-11; P.R.: Nově zjištěné tvrzíště na Tachovsku, H I, 11; P.R.: Sídla rytířstva na Plzeňsku v 16. století, H I, 11-12.
1991: J.Anderle, P.R., V.Švábek: Sídlo na Zdouni. Sborník Společnosti přátel starožitností 2, 133-144, Praha; J.Anderle, P.R., V.Švábek: Hrad Komberk, CB 2, 115-124; P.R.: Časopis turistů (anotovaná bibliografie), CB 2, 359-380; P.R.: Kynžvartská sance, H II, 9-11; P.R.: Kaznějovská rychta, H II, 13-14; P.R.: Přísečnická sance, H II, 17-19; P.R.: Pevná místa v Čechách 1643, H II, 25-26; P.R.: Hodyňská rychta, H II, 29-30; P.R.: Taje Českého lesa, H II, 31-32; P.R.: Mladotická rychta, H II, 37-38; P.R.: Život na hradě v 16. století, H II, 43-44; O.Brachtel, P.R.: Tvrziště v Podbořánkách, H II, 44-45; P.R.: Balbín a hrady, H II, 45.
1992: P.R.: Předměty na hradě v polovině 15. století, H III, 2-4; P.R.: Otázky soupisů panských sídel, H III, 27-28; P.R.: Bitva u Třebetele roku 1647, H III, 29-32; P.R.: Nový vědní obor, H III, 39-40; P.R.: M.Trachta: Starý zámek, H III, 43; P.R.: Těňovice, Čičov a Šroubkův hrad, H - příloha 1992, 1-10; O.Brachtel, P.R.: Sídlo v Přehořově, H - příloha 1992, 14-16.
1993: P.R.: Středověké dějiny Vochova, Vochov; P.R.: Fortifikace v Městě Touškově. In: Město Touškov, 45-47, Město Touškov; P.R.: Stav poznání středověkých zaniklých vesnic na území okresu Plzeň-sever. Severní Plzeňsko - vlastivědná ročenka 1993, 1-37, Mariánská Týnice; P.R.: Zaniklá vesnice Bor, Plzeňsko XX/3, 5, Plzeň; P.R.: Zaniklá vesnice Borek u Bolevce, Plzeňsko XX/5-6, 14, Plzeň; J.Anderle, P.R., V.Švábek: Výsledky povrchového průzkumu cisterciáckých dvorů na Plzeňsku, CB 3, 261-270; P.R.: Časopis turistů (anotovaná bibliografie) 2. část, CB 3, 355 - 380; P.R.: K počátkům hradu Bubnu, H IV, 7-8; P.R.: M.Trachta: Kosmáčovské tvrze? H IV, 14-16; P.R.:

August Sedláček - 150. výročí narození. H IV, 25-26; O.Brachtel, P.R.: K poloze zámku v Bernarticích. H IV, 38-40; O.Brachtel, P.R.: Tvrz Nečistov v Mífenicích. H IV, 41-43; P.R.: Sedláček v Kolovči. H IV, 45; P.R.: K boření hradů po třicetileté válce. H IV, 46; J.Anderle, P.R., M.Trachta: Panské sídlo v Habartovicích. H - příloha 1993, 1-8; O.Brachtel, P.R.: Ikonografie Kolovrat. H - příloha 1993, 15-16; P.R.: Miloslav Ransdorf: Stručný katalog majetku pánů z Gutštejna r. 1509. Památky středních Čech 6, 67-68, Praha.

1994: P.R.: Chorikov (nástin středověkých dějin vsi). In: Chotíkov - z historie obce (neustránkováno). Chotíkov; O.Brachtel, Z.Procházka, P.R.: Středověké sepulkrální památky ve Starém Sedle. Sborník Okresního muzea v Tachově 1994/25, 68-87. Tachov; P.R.: Zaniklé Bukšice za Božkovem. Plzeňsko XXI/1, 2-3. Plzeň; J.Anderle, P.R.: Zaniklý Kokot, ves a šlechtická sídla. CB 4, 175-184; J.Miler, P.R.: 10 let Klubu Augusta Sedláčka. H V, 1-2; P.R.: Drmoul, Panský Vrch a Skelná Huť. H V, 4-5; P.R.: Mlýny jako šlechtická sídla. H V, 16-17; P.R.: Fortifikace v Městě Touškově? H V, 28-29; J.Anderle, O.Brachtel, P.R.: Zdenyslice. H V, 31; P.R.: Vysoké Sedliště. H - příloha 1994, 10-13; J.Smítka, P.R.: Popis Zenené Hory a Plánice. H - příloha II, 17-25; J.Anderle, P.R.: Zaniklá ves a šlechtické sídlo Kokot. Dýšinské listy III/1, 6-9, Dýšina.

1995: M.Novobilský, P.R.: Hrad Dršťka u Skofic. Plzeň; M.Novobilský, P.R.: Hrad Homberk u Příkosic. Plzeň; P.R.: Ves Jezná - dějiny a památky malé vesnice. Plzeň; P.R.: Panská sídla v Mírošově. Plzeň; P.R.: Hrad Buben u Plešnic. Plzeň; P.R.: Žernovnická tvrz. H VI, 15-18; P.R.: Hrad Svržno? H VI, 19-20; P.R.: Hoštice a Hoštičky. H VI, 27-29; P.R.: Militaria z hradu Kašperku. H VI, 31; P.Mikota, M.Novobilský, P.R.: Výprava na jih. H VI, 32; P.R.: Dodatek k Vysokému Sedlišti. H VI, 32-33; P.R.: Hrad Mlýnský? H VI, 43-44; P.R.: Nový Dvůr a Prusiny v matrikách. H VI, 45; P.R.: Hrad Kyjov a Malesice. H - příloha 1995, 1-5; J.Anderle, O.Brachtel, P.R.: Tvrz Týniště. H - příloha 1995, 15-16; P.R.: Hodoviz, okr. Plzeň-sever. VVČ 1990/2, 82; P.R.: Mlýnský, okr. Tachov. VVČ 1990/2, 205.

1996: M.Novobilský, P.R.: Hrad Litice u Plzně. Plzeň; P.R.: Kunčín Hrádek a kostel Všech svatých v Plzni. Plzeň; P.R.: Štěnovice hrad, tvrz a zámek. Plzeň; M.Novobilský, P.R.: Hrad Homberk, homerské panství a páni z Homberka. CB 5, 75-92; P.R.: August Sedláček - 70. výročí úmrtí. H VII, 1-2; P.R.: Malechov a Výrov. H VII, 4-7; P.R.: Ostromeč a Očeděl. H VII, 8-9; T.Karel, P.R.: Křivý vrch (Vrahina). H VII, 13-15; P.R.: Bezvěrovské tvrže. H VII, 47-50.

1997: M.Novobilský, P.R.: Hrad Krasíkov neboli Švamberg. Plzeň; J.Anderle, P.R.: Tvrze Tlučná a Tlučná. Plzeň; M.Novobilský, P.R.: Hrádek Lacembok a tvrz Hlohová u Staňkova. Plzeň; P.R.: PhDr. František Frýda. H VIII, 8-9; P.R.: Záznamy Jana Jiřího Haranta. H VIII, 10-11; T.Karel, P.R.: Tvrz a vladycká sedění v Chlumčanech. H VIII, 17-25; P.R.: RNDr. Josef Miler. H VIII, 44-46; B.Jankovská, P.Kausek, P.R.: Feudální sídla v Topadlech. H VIII, 49-54; P.R.: Jdi do Háje! H VIII, 60; P.R.: Mífenice, okr. Klatovy. VVČ 1993-5, 149-150.

1998: J.Světlík, P.R., M.Novobilský: Hrádek ve Skočevicích u Přeštic. Plzeň; P.R., M.Novobilský: Hrad Všeruby. Plzeň; P.R., Novobilský: Královský hrad Radyně. Plzeň; P.R.: Dražkov a Mokřice. Zpravodaj Okresního muzea a St. okresního archivu Plzeň-jih 1998, 6-8, Blovice; P.R.: Hrad Krabotov? H IX, 13-14; P.R.: Tvrz a dvůr Ostrovec. H IX, 24-26; P.R.: Voda na hradu Zbirohu. H IX, 40-41; P.R.: František Palacký. H IX, 46-47; P.R.: Zapomenuté sídlo ve Stupně. H IX, 57-58; P.R.: Zapomenuté sídlo Orlov. H IX, 61.

1999: P.R.: Zapomenuté sídlo v Blatnici. H X, 6-8; P.R.: Poznámka k Hradišti na Klatovsku. H X, 11-12; P.R.: Zapomenuté sídlo Krašov. H X, 26-28; P.R.: 10 let časopisu Hláska. H X, 49-51; P.R.: Ohňové signály. H X, 60; P.R., M.Novobilský, P.Mikota: Josefa Milera Neznámé hrady severního Plzeňska. Plzeň; P.R.: Zaniklé středověké vesnice na území okresu Plzeň-jih. Zpravodaj Okresního muzea a St. okresního archivu Plzeň-

jih 1999/20, 3-20, Blovice; P.R.: Dvory plaských cisterciáků. Plzeň.

2000: M.Novobilský, P.R.: Hrádek Brdo. H XI, 5-7; P.R.: Městský hrad ve Stříbře. H XI, 12; J.Miler, P.R.: Neobyklé feudální sídlo mezi Sedleem a Lhutou. H XI, 25-26; M.Novobilský, P.R.: Hrad Vlčejn. Plzeň; P.R.: Zapomenuté sídlo Újezd - Újezdec. H XI, 38-40; P.R.: Podzemní prostory hradů a tvrzí (příspěvek k diskusi o tajných chodbách). H XI, 43-45; M.Novobilský, P.Nožička, P.R.: Hrad Vlčejn a jeho stavební proměny. Průzkumy památek VII, č. II, 39-46, Praha; M.Novobilský, P.R.: Příspěvek k otázce plešnické tvrže. Průzkumy památek VII, č. II, 85-90, Praha.

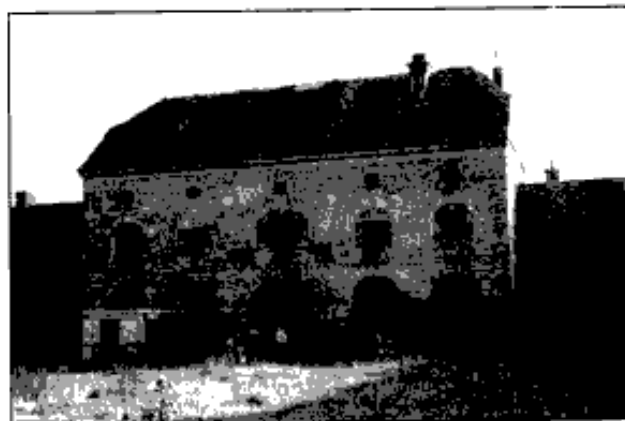
2001: P.R.: Příspěvek k právu kostelního azylu. H XII, 10; P.R.: Zapomenuté sídlo Chválenice. H XII, 12-13; P.Kausek, P.R.: Dodatky k Tajanovu u Velhartic. H XII, 20-21; M.Holý, P.R.: PhDr. Tomáš Durdík, DrSc. padesátiletý. H XII, 24-28; P.R., V. Machová: Gotika v Horomyslicích. H XII, 37-38; P.R.: Jubileum Mgr. Evy Kamenické. H XII, 62. P.R., M.Novobilský: Hracholuská kaple a zámek. Plzeň;

Na závěr ještě při příležitosti jeho významného životního jubilea děkujeme Petrovi Rožmberskému za vše, co pro klub obětavě a nezištně vykonal. K tomu všemu mu samozřejmě přejeme v první řadě mnoho zdraví, pohodového života plného lásky, radosti a štěstí a přejeme si, aby nám všem stále mohl dlouho předávat své zkušenosti a přenášet na nás svoji dobrou náladu.

M. Novobilský

Proměny dvora Býkova

Do nedávné doby zchátralý a poničený dvůr Býkov (o Plzeň - sever, 5 km SV od Horní Břízy) je nově opraven. Barokní hospodářský dvůr nechal vystavět opat cisterciáckého kláštera v Plasích Evžen Tyttl v letech 1703 - 1705 v místech o rok dříve zrušené vesnice Býkova. Rozsáhlý dvůr na obdélném půdorysu má v čele patrový zámeček, k němu přiléhají dvě nižší obytná křídla (v jednom je kaple) a na ně navazují dvě dlouhá křídla

Býkovský zámek z nádvoří na podzim 1998
a na podzim 2001. Foto A. Noháčová

tvořená chlévy, kolnami a sýpkami. Areál je uzavřen stodoou (viz P. Rožmberský 1999, Dvory plaských cisterciáků, 36 - 39, Plzeň).

Budovy dvora mají nové fasády, naznačující původní barevnost z doby výstavby (tvorí ji kombinace smetanové a červené barvy bez vybarvení některých kamenných ostění). Obdélný zámeček, někdy příležitostně sídlo opatů, má v přízemí otevřené arkády, které bývaly taktéž i v patře a tvořily arkádovou lodžii. Byly později zmenšeny zazděním na obdélníková okna, čímž vznikla uzavřená chodba. Při rekonstrukci byly arkády obnoveny a zaskleny. Mezi arkádami jsou osazeny lví hlavy a deska s nápisem, vypovídajícím o zrušení vesnice a založení dvora. Uprostřed střechy zdobila budovu věžička s cibulovitou bání a korouhvíčkou, která ovšem zchátrala a zřítla se. Při rekonstrukci byla opět obnovena. V rohu nádvoří byl opraven velmi zchátralý drobný objekt bývalé mléčnice, sloužící naposledy jako kovárna. Zařízení výhně, ale především původní barokní dveře s kovanými hřebíky a letopočet 1753 vytesané v nadpraží vstupního portálu prozrazují starobylost této budovy. Mezi ní a kamennou kašnou taktéž s letopočtem zaujmou na zeleném trávníku tři bílé kachny. Při bližším pohledu zjistíme, že jsou z umělé hmoty.

Dvůr pojal zahraniční investor jako relaxační centrum, v sezóně se tu pořádají nejrůznější kulturní i komerční akce, okolní lesy jsou plné hub. Návštěvníci se mohou občerstvit hned ve dvou restauracích, bývalá otevřená kolna na povozy uprostřed nádvoří je upravena na taneční parket s pódiem pro hudbu, mohou shlédnout muzeum zemědělských ale i jiných strojů a zařízení (jako např. parní stroj z cihelny nebo kamínka "Petra" z minulosti zcela nedávno), unavenější se mohou v zámečku ubytovat, u dvora se buduje výběh pro koně a umělé jezírko. Trochu udiví úprava předpolí zámečku s veřejným osvětlením a s přístupovou cestou lemovanou pilíři se sochami býků. Jedna socha drobného býčka je i na nádvoří. "Třešničkou na dortu" jsou dochované černé kuchyně. Hosté restaurace mohou dokonce sledovat v černé kuchyni s peči znovuoživené umění domácího pečení chleba a hned jej také okusit.

V. Machová - A. Noháčová

K demolici Nového zámku v Chlumku

Spěch a přehlédnutí způsobily, že v článku o tzv. Novém zámku v Chlumku na Sokolovsku (Hláska 3/2001, s. 39 - 41) se jako datum demolice objektu vyskytl květen 1986. Ke zboření zámku ve skutečnosti došlo v květnu 1983. Chyba mne mrzí o to více, že k ní došlo ve snaze zpřesnit údaj v jinak nesmírně přenosné encyklopedii p. kolegy Úlovce - jemu i čtenářům Hlásky se za ni upřímně omlouvám.

J. Brtek

Zip o.p.s.

Nedávno vznikla v Plzni obecně prospěšná společnost pod názvem Západočeský institut pro ochranu a dokumentaci památek - Zip o.p.s. Institut je oprávněn provádět archeologické výzkumy ve smyslu paragrafu 21 zákona 20/1987 Sb. Institut dále nabízí tyto služby: spolupráce na terénních archeologických výzkumech prováděných oprávněnými organizacemi; laboratorní a odborné zpracování archeologických nálezů; environmentální analýzy; stavebně historické průzkumy; archivní rešerše k dějinám historických staveb; zpracování dějin historických sídel; soupisy památek; popularizace památek, informační systémy, přednášky, výstavy, expozice; vydávání odborných a vzdělávacích publikací; odborné poradenství v oblasti průzkumu památek a památkové péče.

Kontakt je možný na adrese Tomanova 3, 320 16 Plzeň, na telefonu 019/7422338, e-mail: rsiroky@zip-ops.cz www.zip-ops.cz. Zip se těší na spolupráci.

Redakce

Odhad statku Chocenice 1674

Tvrz Kocenice, na díle od kamene až po střechu, a na díle ode dřeva vystavená, šindelem přikrytá. Když se do ní vchází jest síně s podlahou dřevěnou, při ní po pravé straně světnice též dřevěná, bez kamen a oken se dvěma komorami, dále kuchyně klenutá, po levé straně též síně jest světnice klenutá, v ní via[š]ský komin, při ní pokojík, a tři sklepy suchý vše klenutý se nacházejí. Z dolejší síně jdouce nahoru proti schoďům jest světnice, při ní dvě komory ode dřeva, naproti tomu před síni nové od kamene stavení (mimo některých přiček) až po střechu vyzdvižené, s stropy prkennými, přičemž se světnice dosti prostranná nachází. Táž tvrz se s týnz vypsáním příslušenstvím šacuje za 400 kop.

Přivoar, s pávní na 7 sudův, v něm 3 štoky dřevěnný, kádě velká 1, menších kádí 5, "stržezuv"[?] 6 s jinšími pivovarskými potřebami, při něm hvozď klenutý, spilka, sladovna, v ní štok dřevěnný pro slad, nad tím puda pro sejpání sladu. Při tomž pivovare jest světnice pro zahradní věci, to vše v jednom pořadí od kamene až po střechu se dvěma štíty vystavené, šindelnou střechem přikryté. Šacuje se týž pivovar s nadepsaným příslušenstvím za 300 kop.

Nad pivovarem jest kořená zahrada dosti obšírná, plotem roubeným šindelem pokrytým obhražena, ta se šacuje za 70 kop.

Ítem zahrada proti pivovaru přes cestu slove Palečkův sad podobně plotem roubeným obhražena, v níž rozdílné ovocné stromovi, totiž jabloni, švestkovi, a višňovi, též studnice se nachází, šacuje se za 50 kop.

Nad tou zahradou zase obšírná zahrada Zelnice řečená, pro všelijaké vaření, v níž puda obzvláště dobrá se nachází, plotem tesaným obehnaná, ta se šacuje za 150 kop.

Za marštalem i ratejnou sádek také plotem tesaným obhražený, v něm stromovi višňové a něco hruškoví jest, ten se šacuje za 20 kop.

Ítem pode tvrzí stěpnice obšírná též plotem tesaným obhražená, v níž na mnoze stromovi rozličného tohoto roku množství ovotec[tak!] nesoucího se nachází, skrze niž potůček teče, ta se šacuje i s mlíčníci za 150 kop.

Při též stěpnici chmelnička skrovná, ítem druhá chmelnička nad cihelnou, ty obě pro skrovnost jich se šacují za 25 kop.

Mlejn o dvouh kolách moučných, ode dřeva vystavený, šindelem přikrytý, z něho platí mlynář .... Pila se všemi k ní náležejícími věcmi a potřebami, i s chalupou při ní, za 60 kop.

Cihelna a kůlna za 30 kop.

Loch s lednicí nad zahradou Zelnice, klenutý ze skály vytesaný, šacuje se i s tou chalupou při něm se nacházející za 80 kop.

Dvůr Kocenický, v něm jest předně před ratejnou síně, světnice, v ní v kamnech 2 železný kotly a 1 hrnce, při ní komora pro stepice, zase z té síně druhá komora a chlívek pro ostavené[tak!] telata, to jest vše ode dřeva vystavené, hlinou obvrhnuté, šindelnou střechem přikryté, vedle toho jest špižirna pro vaření, pod ní vdole sklep pro pivo, a nahofe pod střechem komora, to jest od kamene až po střechu vystavený, šindelem přikrytý, dále marštal s přehražením na 24 koně ode dřeva, šindelem přikrytý, naproti též marštal přes plac bliž kořený zahrady jest špejchar se třemi púdami, ode dřeva vystavený, šindelnou střechem přikrytý. Ítem kravin dosti prostranný, v něm svroubení[tak!] pro ostavný[tak!] telata, to jest ode dřeva, šindelem přikrytý. Dále stodola o třech mlatech s připojenými svinskými chlívkami a kůlnou pro vozy, také ode dřeva vystavená, šindelem přikrytá. U hofejších vrat jest vinopalna se dvěma kotly měděnými a jiným nádobím k tomu náležejícím. Ítem dva chlívek pro drůbež, nad nimi dvě komory, pro šafárku a pro plývy. Na place jest kašna s haltýřem, též rybníček pro drůbež. Šacuje se týž celý dvůr s placem a se vším obhražením jeho, i s tou slámou co se jí tak na mále v stodole vynachází, za 550 kop.

Z kovárny v Chocenících majice kovář své nádobi nedává žádného platu vrchností, nýbrž co do dvora k hospodářským věcem zapotřebí jest, to na místě nájmu spravuje, šacuje se táž kovárna i s povinností z ní vycházející za 40 kop.

V té vsi jest kréma vejsadní l, ta se dle obyčeje šacuje za 200 kop.

V odhadu statku Chocenice z roku 1674 (Archiv města Plzně, fotokopie desek zemských větších 30, fol. H 11 a následující), počítaném v míšeňských groších, se dále nachází popis a ocenění dobytka a obilí ve dvoře, ke dvoru náležejících polností, rybníků, sádek, potůčku, luk, lesů a hájů, a dále vsi a poddaných náležejících ke statku Chocenice (o. Plzeň - jih).

V. Machová - P. Rožmberský

"Hrad" u Dražic

Jižně od Dražic za mlýnem Kvěchovským spatřuje se strmý ostroh k řece vybíhající a od pláně příkopem oddělený. Není tu ani památky po hradebách, také se místo to nepodobá středověkému hradu, kromě jen takového, který byl začat a nedostaven. Lidé říkájí místu tomu Obříště (některý říká i hradíště), poněvadž prý tu bydlívali obři; jeden obr hodil do řeky kámen "přestupáček", aby jí mohl přestoupiti. Uprostřed jest prý sklep a v něm veliké poklady. Tolik poznámka o této lokalitě u A. Sedláčka v Hradech, zámcích a tvrzích Království českého (VII, s. 23).

Stopy tohoto opevnění se dodnes nalézají na ostrožně u řeky Lužnice, obtékané z velké části Vlášnickým potokem, jižně od obce Dražic (o. Tábor). Poměrně rozlehlý nepravidelný areál byl ohraničen: na severovýchodní straně přetnutím ostrožny v jejím zúženém místě vnitřním až 60 metrů dlouhým rovným valem, vystupujícím 2 - 3 metry ze dna mělkého příkopu. Zhruba uprostřed této opevněné plochy jsou stopy po čtvercové budově vnitřní: rozměry zhruba 8 x 8 metrů. Místo je porostlé lesem.

Vzhledem k rozloze lokality se zřejmě nejedná o hrad, ale spíše o starší hradíště. Také by připadala v úvahu možnost, že jde o některé z ležení husitských polních vojsk. Mimo uvedenou poznámku: A. Sedláčka jsem zatím v literatuře nenašel o této lokalitě žádné jiné zprávy.

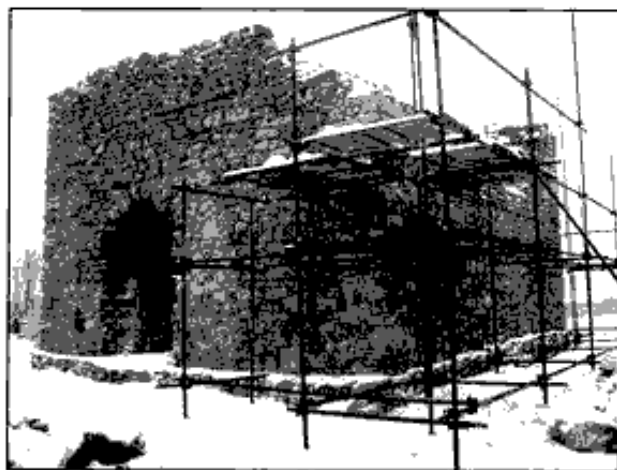
J. Synek

Bude tvrz v Proseči u Humpolce zachována?

Tuto otázku si mnozí kladli při návštěvě jedné z cenných kulturních památek Humpolecká - zříceniny panského sídla v Proseči u Humpolce. Objekt, přestože je v katastru nemovitosti zapsán jako hospodářská budova, není prokazatelně již od konce 19. století užíván. Z objektu kdysi panského sídla k němuž náležela ves zbyla pouze část věžovitě stavby na mírném pahorku na JV okraji obce. Věž má malé rozměry cca 8,5 x 8,4 metrů a současnou maximální výšku cca 5 metrů. V přízemí se dosud zachovaly zbytky vstupního otvoru s relikty dvojité dveřní závory a střílnové okno na protilehlé straně. Ještě na jaře 2001 byl stav objektu žalostný - podkopené obvodové zdivo, zřícené vnitřní stěny vlevo a vpravo od vstupu, rozvolněné koruny zdiva a vnitřní prostor zarostlý vegetací, zavalený sutí a skládkou odpadků, v destrukcích byla i tři nároží, kde kdysi místní zřejmě těžili kámen na okolní stavby. V roce 2000 se obecní úřad pozastavil nad objektem a odkácel stromy na korunách zdí aby nepoškozovaly dále zbytky stavby.

Na počátku roku 2001 úspěšně Městský úřad v Humpolci inicioval započítí stavební opravy této cenné památky. K jednání se sešli pracovníci státní památkové péče a majitelky objektu a sousedního objektu. Byl zvolen postup oprav a především navržena možnost finančního krytí. Cílem plánované opravy bylo odstranění havarijního stavu a zpomalení procesu stárnutí. Žádost o státní dotaci byla podána na Okresní úřad v Pelhřimově a Státní památkový ústav v Českých Budějovicích. Z rozhodnutí o poskytnutí státní dotace se dočítáme, že provedení konzervačních prací a záchrana torzálních kamenných konstrukcí, které jsou jediným dokladem středověkých panských sídel na Pelhřimovsku, je prioritní akcí státní památkové péče při záchraně ohrožených památkových objektů v roce 2001. Na opravy objektu byla přiznána ze dvou zdrojů státních dotací finanční částka ve výši celkem 220.000,-Kč.

Jelikož nebyly známy žádné souvislosti stavby tvrze s okolím, bylo dohodnuto před započítím stavby o provedení zá-

Proseč. Pohled na tvrz od jihozápadu. Foto F. Kocman, 2001.

chramného archeologického výzkumu. Výzkum byl dotován ze státních prostředků ve výši 30.000 Kč. Práce prováděla firma ARCHEOS z Prachatic. Byla provedena sondáž na základové zdivo a částečně i v jednom profilu i geofyzikální měření vně věže, které prokázalo přítomnost anomálie na louce východně od objektu - snad zasypaného příkopu. Ze zjištění vyplývá, že na věž tvrze nebyla napojena žádná další stavba. Věž stála zcela samostatně v areálu tvrze. Dle analogii je možno předpokládat původní výšku kamenné části tvrze minimálně na 10 metrů. Nalezené drobné keramické předměty při výzkumu pocházejí z 15. století. Průzkum objektu a jeho okolí bude v případě získání dotace dokončen v roce 2002.

První část stavebních prací na základě výběrového řízení prováděla firma Tomáš Bělohlav - RANEP, Pardubice. Při svépomocných pracích na odklizení sutin z nitra věže a vnějších nároží pomáhali majitelům dobrovolníci ze správy hradu Orlika. Po vyčištění bylo zjištěno, že stav objektu je daleko horší a vyžádá si zvýšené náklady. Stavební práce v roce 2001 tak byly rozvrženy na opravu základového a předzákladového zdiva a doplnění vypadlých nároží a vstupního otvoru.

Nákladem Obce Proseč byla u Božích muk zřízena informační tabule s popisem historie objektu. V případě získání státní dotace na opravy památek v roce 2002 budou práce na objektu pokračovat na opravách korun zdiva. Zájmem obce Proseč je po opravách i jeho zpřístupnění veřejnosti.

Naše poděkování patří pracovnícům Muzea Dr. Aleše Hrdličky, které nám vyslyšly vstřícně při dohledávání podkladů o zřícenině tvrze. Byl tak v archivu muzea nalezen štoček na výrobu obrázku - fotografie tvrze v knize G. Koblíhy z roku 1896 v pohledu od severozápadu, a dále negativ fotografie J. Krčila z počátku 20. století od jihovýchodu. Obě fotografie tak napomohly k získání informací o podobě objektu na přelomu 19. a 20. století a vlastnímu návrhu stavební opravy tvrze.

O historii tvrze a založení vsi nám není mnoho známo. Sama ves se výslovně uvádí až k roku 1538. Avšak již roku 1391 Ondřej, Hroch a Beneš z Proseče prodávají svůj majetek v Bílkově Lhotě Václavovi z Lukého. Další písemná zmínka pochází až ze září roku 1415, kdy na stížný list české šlechty proti upálení M. Jana Husa z našeho regionu jsou přivěšeny pečeti i Jaroše a Jana z Proseče. V roce 1440 se na sjezdu krajů podepsal i Bohuněk z Proseče, poslední zmínka o tomto šlechtici pochází z roku 1442. Zřejmě ještě v průběhu 15. století byla Proseč odprodána majitelům panství lhotického. Když totiž Jan Trčka z Lípy na a na Lipnici ve své závěti z roku 1538 stanovuje dědičce a rozsah svého majetku, zmiňuje se i o celé vsi Proseči s lidmi, s platy a robotami, kterou koupil již jeho otec Burian Trčka z Lípy od pána Dobrovíského z Újezda a na Lhoticích. K prodeji mohlo dojít zřejmě před rokem 1500.

Tvrz sama zřejmě pochází již z konce 14. století, na což nasvědčuje provedení stavby a drobné nálezy z lokality. Tvrz byla však zřejmě s přilehlým dvorem při odprodeji lipnickému pánu

využívána pouze k hospodářským účelům, po ztrátě této funkce byla definitivně opuštěna a započalo její rozebírání na stavební kámen místními obyvateli. Samo kamenné zdivo tvrze nese známky zakoupení a záru, je tedy pravděpodobné, že věž vyhořela. Snad bude nalezeno více o poslední podobě využití věže tvrze před její konečnou proměnou ve zříceninu. Vlastní fotografie z roku 1895 ukazuje vyrovnané vrcholové partie zdiva věže, což naznačuje možné upravení snížené stavby a osazení krovu.

Použitá literatura: Kol. autorů 2000: Encyklopedie českých tvrzí, II. díl, s. 608-609. Úlovec J.- 1994: Zříceniny tvrze v Proseči u Humpolce, Vlastivědný sborník Pelhřimovska 5, s. 73-79. Sedláček A. - reprint vydání - Hradý, zámky a tvrže Království českého, díl XII, s. 200.

F. Kocman

V souvislosti s plánovanými opravami objektu v roce 2002 bychom chtěli požádat všechny, kteří mají jakékoli starší fotografie či znalosti o objektu tvrze, aby se nám ozvali. Cenné jsou informace o vnitřním členění tvrze - zda by nebyly doklady o rozdělení vnitřních prostor - odskoky zdiva a kapsy po trámech I. patra, které byly údajně ještě v 80. letech znatelné na pravé či levé stěně od vstupu. Bez těchto informací nelze provést trvanlivější konečnou opravu zdi vlevo od vstupu (vnitřní lic severní zdi od 3 m nad zemí k úrovni vrcholu zdiva).

Předem děkujeme za jakékoli informace.

Kontakt: Castrum O.P.S., Hradská 818, 396 01 Humpolec.

Sdružení na záchranu hradu Nístějky

Nístějka je nejvýše položený hrad při toku řeky Jizery, jehož skromné zbytky se tyčí na skalnatém ostrohu jižně od Jablonce nad Jizerou nad osadou Hradsko.

Před dvěma lety bylo založeno Sdružení Nístějka na záchranu hradu se sídlem ve Vysokém nad Jizerou. Sdružení je registrováno u Ministerstva vnitra a počet jeho členů nepřesahuje 15 osob. V čele stojí pětičlenný výbor. Důvodem vzniku Sdružení byla záchrana silně se rozpadajícího zbytku válečné věže v čele hradu. Pro pozdější období se předpokládá další činnost, a to vybudování naučného chodníku po hradě, oprava dalšího zdiva, pomoc při archeologických výzkumech přímo na hradě a v prostoru bývalé středověké sklárny ve Vysokém nad Jizerou.

Do dnešní doby nejsou dosaženy výsledky Sdružení příliš patrné. Sdružení bylo před rokem oslabeno odchodem některých příliš romanticky uvažujících členů. Letošní oprava věže se nekonala z pouhého důvodu, že domnělý majitel hradu - Lesy České republiky - po dvou letech teprve zjistil, že není majitelem hradu, ale jen uživatelem. K opravě věže by mělo dojít v roce 2002.

Z. Fišera

Zapomenuté sídlo Raková

Sídlo šlechty v Rakové, vsi ležící asi 5 km jihovýchodně od Rokycan, základní soupisy (Sedláčkovy Hradý, tvrze a zámky, Hradý, zámky a tvrže nakladatelství Svoboda, ani Tvrze v rokycanském okrese J. Anderleho a V. Švábka) neuvádí. Historické údaje však nasvědčují, že v Rakové sídlo bývalo.

Nejstarší dochovaná zmínka o Rakové je z roku 1319, kdy jakémsi sporu svědčili Oldřichovi z Boru a z Žinkov také Budišov z Rakové a Hrdibor z Rakové (Emler 1870, 54 - 55). Před rokem 1377 zemřel vznešený a urozený muž Žehart (Syhardus) z Rakové, který odkázal dominikánskému klášteru v Plzni kopy grošů ročního platu od svého poddaného Pavla v Rakové. Řečeného roku jeho syn Jan z Rakové učinil závěti zádost a mniši se zavázali dvakrát ročně za duši jeho otce sloužit zádušní mši (Strnad 1891, 129 - 133). Zdá se, že Žehart obdaroval plzeňské dominikány již dříve. V roce 1352 dostal totiž jmenovaný klášter od bratru Drslava z Neznavětice, Habarta z Nevidu a "Sicharda ze Svojeje a z Bukové" celou ves Veselou; čtvrtý bratr, Amra, býval převorem zmíněného kláštera (Strnad 1896, 13). Správně má patrně být "Žeharta ze Svojeje a z Rakové" (srovnej Sedláček

1905, 88). Pak bychom se mohli domýšlet, že Žehart měl nejprve Svojeje v Prácheňsku, krátce před rokem 1352 získal Rakovou a podíl v sousední Veselé a když Svojeje prodal, používal pouze predikátu z Rakové. Žehart z Rakové koupil už roku 1368 také určité pozemky v nedalekém Kamýku (Sedláček 1905, 88).

V roce 1379 se platila obecná berně. Očekávali bychom, že daň z Rakové bude platit Žehartův syn Jan, ale v nepořádně vedených zápiscích jednoho z berníků je Raková uvedena jako ves pana Žeharta (Zighar), z níž se platilo dvě a půl hřivny stříbra. Žehart měl také většinu pozemků v blízkých vsích Nevidu a Lhůtě (Emler 1876, 2). Buď je tento Žehart dalším synem Žeharta zeměděleho před rokem 1377, nebo, a to pravděpodobněji, vycházel berní rejstřík ze starší předlohy a změna majitele nebyla zaznamenána.

Jan z Rakové svědčil roku 1400 na listině, již Vilém ze Žďáru obdarovával plzeňský dominikánský klášter (Strnad 1891, 216 - 217), a je připomínán ještě roku 1415. Měl kolmo dělený (polcený) štít neznámých barev (Sedláček 1925, 209). Zdá se, že část Rakové byla někdy po roce 1379 odprodána, neboť při prodeji poříčského (Spálené Poříčí) panství v roce 1391 je jako jeho součást uvedena i část lokality Rakov (Emler 1870, 541), badatelé někdy považovaná za Rakovou, jindy za zaniklou ves Rašov v Spáleného Poříčí. Část Rakové podle Sedláčka (1908, 754) patřila roku 1406 k Rokycanům. To by korespondovalo s tím, že při dalším výčtu vsí poříčského panství z roku 1413 se při něm již "Rakov" nejmenuje (AČ XXXVII, 1020n).

Potomci Jana z Rakové se podle Sedláčka (1908, 754) psali Rakovci z Rakové, avšak v následujících zprávách se vladkové z Rakové takto nenazývají. Jan z Rakové měl patrně syny Jana a Žeharta. Jan z Rakové koupil nedaleko Rakové ležící statek Mydlnou, tvořený tvrzí, dvorem a vsí, který mu byl roku 1442 vložen do desek zemských. Podle nízké ceny statku je souzeno, že vesnice v husitských válkách zpustla (Sedláček 1905, 87 - 88). Bratři Jan a Žehart (Ziehart) z Rakové prodali roku 1447 své dědictví po otci a Anně z Hrádku (zřejmě matce) - 12 poddanských usedlostí v Dlouhém Hradišti a mlýn pod Mydlovary na Stříbrsku (Emler 1872, 211). Jan z Rakové je jmenován mezi svědky ve sporu o hrad Humberk roku 1456 (AČ XXXVII, 964) a v roce 1460 urozený panoše Jan z Rakové svědčil na listině, již se město Plzeň zavazovalo platit za koupenou ves Bolevec. Na jeho pečeti je polcený štít, v klenotu rohy (Strnad 1905, 57 - 60). Naposledy je Jan z Rakové jmenován v zápisu prodeje Mydlné do desek zemských z roku 1474. Jan z Rakové prodával v Mydlné dvůr poplužní pustý a dvory kmotci pusté s příslušenstvím (Anderle - Švábek 1992, 8).

Jak dlouho sídlili "Rakovci z Rakové" v Rakové, z uvedených zpráv nevyplývá. Snad prodali zdejší sídlo jakémusi Oldřichovi, který vládl po roce 1450 na královském hradě Radyni (srovnej Sedláček 1905, 69; Rožmberský - Novobělský 1998, 10). V roce 1454 daroval panovník Oldřichovi z Rakové a z Radyně odúmrt' na hradě Drstee a na několika dalších stanicích (AČ XXXVII, 984). Že Oldřich z Rakové nepocházel z rodu předeházejících rakovských vladků dosvědčuje jeho pečeť na listě z roku 1456. Za klenot užíval sice rohy, ale na štítě měl za znamení klín postavený špicí dolů se stranami prohnutými dovnitř (Sedláček 1925, 209). V roce 1463 se Oldřich z Rakové zastával Ryneče z Vodokrt, jemuž byla v tehdejších pútkách učiněna škoda (Emler 1870, 206) a v roce 1465 je Oldřich z Rakové připomínán jako jeden z poručníků deér Jana Calty z Kamenné Hory (Emler 1872, 344).

Tím jsme vyčerpali zmínky o Rakové obsažené v predikátech, z nichž je evidentní, že v Rakové bylo vladcké sídlo, ačkoli není výslovně připomínáno. Patrně někdy v poslední čtvrti 15. století byla Raková připojena k sousedním dominiím. Ves Raková byla roku 1543 příslušenstvím vdovského statku Nezvěstice a spolu s ním roku 1549 opět připojena k panství hradu Vlčejna (Profous 1951, 537; Sedláček 1905, 87). Část Rakové (poplužní dvůr?) podle Sedláčka (1908, 754) patřila roku 1545 ke statku Hradiště. Panství Vlčejna a Poříčí měl pak Kryštof z Roupova, který roku 1587 prodal Poříčí s příslušenstvím Kar-

lovi Kokořovci a po roce 1587 Vlčejn s příslušenstvím Janu Hradištskému z Hofovic, který jej připojil k Hradišti (srovnej Sedláček 1905, 84; 1893, 218, 219). Ves Raková při tom připadla k Poříčí. Ve výřtu poříčských vsí z onoho roku je totiž jmenována ves Raková (a také pustá ves Ralov), avšak bez dvora - ve vsích, v nichž byl poplužní dvůr příslušenstvím panství, je totiž uveden (Daviček 1935, 26).

Ovšem k roku 1566 je v seznamu šlechty Plzeňského kraje jmenován Fridrich Šmuhaf z Rochova a v Rakové (Renner 1910, 55). Šmuhaf měl patrně v Rakové jen poplužní dvůr (se sídlem), který potom připadl k Hradišti, neboť Jan Hradištský v závěru 16. století odprodal poplužní dvůr v Rakové, část vsi Mešna a pustou Mydlnou Marjáně ze Svárova, manželce výše zmíněného Karla Kokořovce (Sedláček 1905, 88). Karel Kokořovec vlastnil také statek Štáhlavy, k nimž připojil část vsí od Poříčí a zmenšené poříčské panství okolo roku 1595 přenechal své sestře a jejímu manželovi (Sedláček 1905, 84). Celá Raková se tedy stala součástí panství Štáhlavy a v roce 1623 je na panství jmenována ves Raková s dvorem poplužním (Bílek 1882, 280). V roce 1654 tu podle berní ruly bylo 7 selských a dvě chalupnické usedlosti (Doskočil 1953, 446). Berní rula ovšem zachytila pouze rustikál, takže poplužní dvůr v Rakové neuvádí.

Rakovský poplužní dvůr, jehož součástí nejspíše bylo sídlo snad již Budiwoje a Hrdibora z Rakové, potom Zeharta z Rakové a jeho potomků a nejspíše i Oldřicha z Rakové a později Fridricha Šmuhafa z Rochova, zůstával pak jedním z poplužních dvorů štáhlavského velkostatku. Prohlídka dvora nebyla v loňském roce kvůli opatřením proti šíření slintavky, kulhavky a nemoci šilených krav umožněna. Posouzení jeho dnešního stavu, popřípadě zjištění pozůstatků feudálního sídla v jeho areálu tedy čeká na badatele z řad našeho klubu.

Prameny a literatura: AČ - Archiv český (edice), Praha; Anderle, J. - Švábek, V. 1992: Tvrze v rokycanském okrese II, část. Sborník Muzea dr. B. Horáka v Rokycanech 4, 3 - 44. Rokycany: Praha; Bílek, T. V. 1882: Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618 I, Praha; Davíček, V. 1935: Naše Spálenopoříčsko I/I, Praha - Spálené Poříčí; Doskočil, K. 1953: Berní rula 2 - popis Čech r. 1654 I, Praha; Emler, J. (editor) 1870, 1872: Pozůstatky desk zemských království českého r. 1541 pohofelých I, II Praha; Emler, J. (editor) 1876: Ein Bernaregist des Pilsner Kreises vom Jahre 1379, Prag; Profous, A. 1951: Místní jména v Čechách II, Praha; Renner, J. 1910: Šlechta Plzeňského kraje v půli XVI. století. Časopis Společnosti přátel starožitností XVIII, 53 - 56, 107 - 109, Praha; Rožmberský, P. - Novobilský, M. 1998: Královský hrad Radyně, Plzeň; Sedláček, A. 1893, 1905: Hrad, zámky a tvrze Království českého IX, XIII, Praha; Sedláček, A. 1908: Místopisný slovník historický Království českého, Praha; Sedláček, A. 1925: Českomoravská heraldika II, Praha; Strnad, J. 1891, 1905: Listář královského města Plzně I, II, Plzeň; Strnad, J. 1896: Klášter dominikánský v Plzni od svého založení až do zrušení (1300 - 1785). Zpráva gymnázia v Plzni 1896, 4 - 38, Plzeň.

P. Rožmberský

Už jste četli...?

Patnáctisvazkové dílo Augusta Sedláčka Hrad, zámky a tvrze Království českého není nutně milovníkům historie zvlášť představovat. Za povšimnutí ovšem stojí jeho elektronická podoba, která se objevila na trhu o prázdninách minulého roku - **Sedláčkovy Hrad na CD-ROM s českým fulltextem**. Již na první pohled upoutá zcela netradiční kvalitní obal připomínající knihu formátu A5 s kvalitní zlatočervenou razbou na titulní straně a hřbetu v barvě v jaké se toto dílo dočkalo své poslední reedice v nakladatelství Argo. Uvnitř obalu naleznete CD, manuál a registrační kartu. Po vložení CD do mechaniky počítače se provede instalace prohlížeče Adobe Acrobat Reader a instalace vyhledávacího modulu TextSpy. Poté dojde k otevření hlavního dokumentu, který je rozcestníkem po všech knihách, mapách a rejstřících. Stránky jsou přesnou kopií svého papírového předchůdce se všemi obrázky, rozrody, půdorysy a mapami. Text lze libovolně zvětšovat a mapky a půdorysy si zachovávají

svoji kvalitu i při nazvětšování na 200%. Každý díl je vybaven přehledným elektronickým obsahem, pomocí kterého se jediným kliknutím dostanete na požadovaný článek. Nadpisy některých článků, především hradů, jsou odkazem na internetové stránky, kde jsou současně fotografie a informace o daném místě. Nejsilnější pomůckou je ovšem vyhledávací nástroj, pomocí kterého můžete po zadání klíčových slov rychle obdržet relevantní výsledek ze všech 4685 stran. Pokud odešlete registrační kartičku nebo si zaregistrujete dříve na internetu, obdržíte doplňkové CD, na kterém naleznete obrázky, které jsou v původním díle na nečíslovaných stranách, videosekvence a fotokopie Sedláčkových map z fotosbirky Historického ústavu AV ČR. V příloženém manuálu kromě instalačních informací a popisu fulltextového vyhledávání naleznete také kompletní abecední rejstřik míst ze všech knih. Netypickým znakem je, že dílo lze zakoupit pouze v pěti knihkupectví v Praze, nebo přes internetový obchod. Další informace lze získat na internetové adrese <http://sedlacek.hrad.cz>.

Redakce

Z hradů, zámků a tvrzí

Pozor! Informace převzaté z tisku nemusí vždy odpovídat skutečnosti! V minulém čísle Hlávky byla v této rubrice uveřejněna zpráva převzatá z Plzeňského deníku o výzkumech na Rýzmerku a Novém Herštejně, která však byla hrubě zavádějící. Šlo o výzkumy Archeologického ústavu AV ČR v Praze probíhající v rámci grantu MK ČR pod vedením PhDr. T. Durdíka DrSc. Plzeňským deníkem jmenované osoby zde působily jako dozor nad brigádníky či jako asistenti. Redakce Hlávky se všem zúčastněným omlouvá.

Bohustavice (o. Hodonín) - v dnešní literatuře se většinou uvádí, že zdejší tvrz byla snad rozšířena v pozdější hrad, jehož zbytky dochovaly na návrší nad kostelem. Tvrz, která předcházela hradu, stála ale v údolí jižně od nynější vsi. Dodnes se zde mezi železniční trati do Kyjova a zdejšími zemědělskými družstvem zachovalo rozlehlé tvrziště. Půdorys stále odpovídá pohledu leteckého snímování z roku 1935, umístěném v roce 2001 na výšce v obědě potravín v obci. Tvrziště je nyní pozostle plevelem a po okrajích křovinami.

J. Šmácl

Na jaře r. 2002 v sousedním Německu, v Horní Lužici, proběhla oslava jednoho tisíce let od první písemné zmínky o Budyšině. Jeho nejstarší částí je hrad **Ortenburg**, který v současné době prochází rekonstrukcí. Právě on by měl být centrem plánovaných oslav. Jedná se o velmi pěknou castellologickou lokalitu, zajímavou svým významem i pro naše dějiny, která by jistě zasloužila ve svém jubilejním roce větší pozornost od českých milovníků hradů. Bližší informace ohledně oslav lze získat na internetové adrese: <http://www.bautzen.de>. L. J. Hanzl

Zámek v Čechovicích (o. Domažlice) se rozkládá uprostřed vsi asi 100 m od známého cihlového gotického kostela. Zchátralý trojkřídlý objekt vlastní Český svaz ochránců památek, ZO Ladislava Lábka v Plzni, jejíž členové se všemožně snaží památku zachránit. Poté co zámek r. 1990 vyhořel, byl totiž ponechán svému osudu. Objekt z větší části zbavený střechy rychle podléhal devastaci, zřítilo se několik klenutých stropů s nenahraditelnými ozdobnými štuky a malbami a následně shnilý dřevěný podlahy. Západní křídlo, požárem nedotčené, je původní tvrzí, přestavěnou na sýpku s jedinečnými dřevěnými soustruženými nosnými sloupy. Pro zabránění další devastace bylo zatím zhotoveno provizorní zastřešení východního křídla, do konce r. 2001 bude provizorní zastřešení pokračovat na jižním křídle. Na podzim probíhá rekonstrukce krovu a střešní krytiny západního křídla. Držíme nadšeným ochráncům památek palce, ať se jim i nadále daří jejich prospěšná činnost, málokdy jinde pozorovatelná.

V. Machová

Rájec - Jestřebí (o. Blansko) - obsáhlý článek P. Knötiga "Jsou Salmové oprávněnými restituenty?" se na 1,5 tiskové straně zabývá skandálními okolnostmi restitučních nároků ldy Schollerové roz. Salmové, Huga Christiana Salma a Marie Elisabeth Salmové. Ti u soudu v Hradci Králové zatím vysoudili 600 ha lesa, zatímco soud v Brně jejich nároky zamítl, Salmové,

být kvůli zachování majetku, byli za 2. svět. války členy nacistických organizací a restituenti r. 1992 dostali čs. občanství přesto, že klamali úřady lživými údaji. Ty MV ČR neproověřovalo. Za Salmy lobbval i nechalně proslulý tehdejší náměstek ministra zahraničí Pavel Bratinka (ODA), "zasloužilý" o podivná udělení čs. občanství i jiným sporným šlechtickým restituentům. Článek výslovně jmenuje řadu právníků (i ministerských) do kauzy zapletených a je doplněn genealogickým vývodem restituentů (Právo 1. 9. 2001, 20 - 21).

Doubí (o. Karlovy Vary) - archeolog Karlovarského muzea nalezl při opravě zámku zbytky opevnění gotického hrádka z 2. pol. 14. stol. Kaple zámku obsahovala část bašty, u kaple byly odkryty hrady a mladší přičky. Zámeček patří podnikateli z Karlových Varů (Právo 21. 9. 2001, 17).

Bečov n. Teplou (o. Karlovy Vary) - unikátní románský relikviář sv. Maura (po nálezu r. 1985 dále poškozený nevhodným skladováním) bude po náročném restaurování zpřístupněn veřejnosti od 3. - 4. května 2002, a to v místnosti zámku bez oken, ve vzduchotěsné vitrině, zhotovené v Mnichově. K výstavám nebude zapůjčován. Cena vstupného do zámku přesáhne 100 korun (Právo 20. 10. 2001, 19; u Práva vesměs stránky západočeské mutace).

Cheb (o. Cheb) - zamýšlené zastřešení ruiny štaufského paláce zehátralého hradu a jeho adaptace pro reprezentativní účely města (tražená vedením Měst. úřadu i Okr. archivu) budou velmi pochybné. Kultivovaně před tím varuje renomovaný památkář dr. V. Razím, polemizující s článkem doc. dr. K. Kibice v témže časopise (Zprávy památkové péče, č. 6/2001, 177-8).

Horní Hrad (o. Karlovy Vary) - k jednorázové prohlídce a seznámení se záměry opravy otevřel hrad Haut(e)nštejn dnešní majitel Pavel Pačacký, potomek známého historika. Akcí přítomen ředitel Pam. ústavu Plzeň. Článek s bohatou fotopřílohou (Chebský deník 24. 10. 2001). *J. Březek*

Zámek **Soběice** (o. Jičín) je po celkové rekonstrukci na prodej realitní kanceláří Drábek za 15 miliónů korun. Zámek v **Nalžovech** (o. Klatovy) je po opravě prodáván i s parkem 5 ha za 20 miliónů Kč. Celé panství (zámek + 100 ha pozemků) pak za 120 miliónů. Zámek nabízí k prodeji Ráj nemovitosti s.r.o. (časopis Real City z 18. 6. 2001). *J. Synek*

Člen kapely Lucie Robert Kodým si nedávno pořídil zámek **Bečváry** (o. Kolín); od VUT Brno je možné si najmout na 99 let hrad **Veveří** (o. Brno - venkov), k němuž náleží areál o velikosti 82 tisíc metrů čtverečních. Rekonstrukce hradu by přišla na 400 miliónů korun; zámek **Letovice** (o. Blansko) je možné získat od obecního úřadu zadarmo - vyžaduje ale rekonstrukci v hodnotě 200 miliónů korun; zámek **Brtnice** (o. Jihlava) se třemi nádvořími vlastní družstvo Svěbit, v majetku družstva Unimax chátrá bývalý biskupský zámek **Červená Řečice** (o. Pelhřimov); zámek **Dobříčany** (o. Louny) putoval z majetku ministerstva vnitra na zemědělské družstvo a odtud dále, přičemž se jeho cena zvyšovala ze 11 až na 15 miliónů korun, zatímco jeho stav se v nepřímné úměře zhoršoval, až se objekt stal neprodejným; hrad přestavěný na zámek ve **Starém Hrozňatově** (o. Cheb) patřil federálnímu ministerstvu vnitra. Starosta obce žádal tehdy ministra Langose, aby objekt převedl na obec, která jej chtěla užívat. Místo toho byl zámek prodán akciové společnosti, která jej zastavila za úvěr. Je v dezolátním stavu; hrad přestavěný na zámek v **Boru** (o. Tachov) prodala obec firmě Ekotrans Moravia spadající pod Slušovice za akcie v hodnotě 4 miliónů korun. Akcie měly nulovou hodnotu, Ekotrans se ocitl v konkurzu, zámek koupila soukromníci Borčány a Milek, kteří si jím zastavili 70 miliónů úvěru v Komerční bance ve Frýdku-Místku, načež zmizeli, Borčány byl zatčen Interpolem v Thajsku a dostal 8 let, bance zůstala pohledávka. Viník, firma Ekotrans, zůstane klasičky nepotrestán. Po celou tu dobu objekt chátrá; na prodej se pustý, ale vhodný k bydlení, státní zámek **Králov Dvůr** (o. Beroun), prodává se také vyklizený a přístupný zámek **Lenešice** (o. Louny), vyžadující pouhý milión, lacino je k máni včetně parku zámek **Březno** (o. Mladá Boleslav), dříve škola - vlastnické vztahy nevyjasněné, na prodej je hrad v **Libě** (o. Cheb), od

zemědělského družstva lze koupit zámek **Albrechtice** (o. Písek) a za 3 milióny jej opravit, od Sukolské župy prostějovské si můžete pronajmout zámek **Laškov** (o. Prostějov), pronajmout či koupit lze také zdevastovaný zámek **Třebešice** v o. Benešov (časopis Redhot 13/2001).

Státní dotace ve výši 4,5 miliónu Kč pro hrad **Klenov** (o. Klatovy) se zpozdila a tak další etapa rekonstrukce začne až nyní. Mimo jiné by měla být udělána nová fasáda na purkrabství, kolem kterého již několik let stojí lešení. Na hrade **Velharticích** (o. Klatovy) se rekonstruuje jižní část tzv. Huertova křídla, postupně se upravuje objekt středověkého hradišního pivovaru, kde by snad příští rok mohlo být otevřeno stylové občerstvení. Jižní zeď nádvoří hradu **Kašperku** (o. Klatovy), která byla v havarijním stavu a hrozilo její sesutí, byla opravena. Nově byly z lomového kamene vystavěny v hradišním příkopu toalety, novinkou stále expozice jsou dvě helmice a hákovnice z doby okolo roku 1600 z Národního muzea v Praze. Oprava střechy špýcharu a severního paláce probíhá na hrade **Švihově** (o. Klatovy), rekonstruuje se také prostor pod hradišní kaplí. Letos byly na Švihově zpřístupněny sklepní prostory pod jižní částí vnitřního hradu, které byly na jaře důkladně vyčištěny (Plzeňský deník 22. 8. 2001). *P. Rožmberský*

Zprávy z klubu

Rada

Kontaktní adresa: KAS, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň.

Rada očekává od poboček nejpozději do uzávěrky dalšího čísla, tedy do 10. března, zaslání krátkých, ale výstižných **zpráv o činnosti a zpráv o hospodaření za rok 2001**.

Redakce Hlásky přeje všem čtenářům do nového roku vše nejlepší, hodně zdraví a pohodu nad stránkami Hlásky. Dále upozorňuje, že případné dotazy nebo i jako zprávy SMS zpracované autentické příspěvky do rubriky Z Hradů, zámků a tvrzí je možné nyní **telefonovat na číslo 0604261000**.

Redakce se dále omlouvá funkcionářům pražské pobočky za urgování zpráv o činnosti a o hospodaření za rok 2000, které jí už byly zaslány elektronickou poštou. Technika má sice své výhody, ovšem občas se vloudí nějaký ten "šotek". Jistota je jistota a tak je v těchto případech lepší používat služeb klasické České pošty.

Pobočka Plzeň

Kontaktní adresa: KAS pobočka Plzeň, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň.

Podzimní vycházka za účasti 25 lidí byla díky panu T. Karlovi a počasí bezvadná. Vůdce připravil pro účastníky informativní text o Blovicech, Hradišti a Chocenicích s mapkou josefského vojenského mapování a půdorysem úřednického domu v Chocenicích, nádherné slunečné počasí umocňovalo zážitky z podzimní přírody. Prohlédli jsme si i zevnitř původně patrně opevněný farní kostel v Blovicech, na zámku Hradišti nás již očekával správce, který nám umožnil prohlédnutí renesančního novogoticky přestavěného zámku upravovaného pro muzeum okresu Plzeň - jih od sklepa až po půdu. V zámeckém parku právě probíhala Hubertova jízda. Po přesunu do Chocenic, kde se nepodařilo zajistit klíče od zámku, nám cestu ukázaly děti, které se do objektu dostaly oknem. V prázdném mnohokřídle přestavěném zámku jsme obhlédli klenby a obdivovali dvě černé kuchyně, podobné jako v hradišním se nedalekém minimálně barokním úřednickém domě s roubeným patrem, na něj již byl vydán demoliční výměr. V Chocenicích jsme ještě navštívili v "hradišní" poloze situovanou kontribuční sýpku na skále nad rybníkem a potom následoval přechod polezí Chýčlavy do Ždírec, odkud se jelo vlakem domů. Účastníci exkurze opatřeni čtyřmi koly ještě obhlédli gotický kostel ve Žďáru.

Na podzimní členskou schůzi byl za účasti 33 členů zvolen nový výbor pobočky ve složení Karel Rožmberský, Richtertová Anderle, Mikota, Novobilský, Čihák, Fritz, Knoll a Bečka - přijato 7 nových členů, čímž pobočka dosáhla počtu 209 osob.

a odhlasovány novelizované stanovy KASu. Hovorelo se také o nutnosti oddělit hospodaření Rady a plzeňské pobočky. K dispozici byla fotokronika pobočky a na závěr M. Novobilský promítl záběry natočené na vycházkách, zájezdech a na konferenci Dějiny staveb v Nečtinách.

Na květen je plánován **autobusový jednodenní zájezd** pod vedením pana Schierla, směřující na Žlutice. V plánu je návštěva Štědrého a Prohofskeho Hrádku, Nevděku, Mazance a Žlutice, Chysí, Rabštejna a Sychrova (trasa se může dle potřeby ještě změnit). Po špatném finančním výsledku zájezdu v minulém roce, kdy tuto činnost musela pobočka dotovat, byla pro nečleny stanovena vyšší cena, takže člen pobočky zaplatí 150 Kč, nečlen 170 Kč, dítě do 15 let 50 Kč. Místo je již nyní možné si zajistit u ing. J. Čiháka (tel. 019/7035025 práce, 019/7537180 domů). Přesné informace přineseme v jarní Hlásce.

Na pravidelných schůzkách v salóňku restaurace U námořníka u centrálního autobusového nádraží každou první středu v měsíci přednášel v říjnu, listopadu a prosinci pan Milan Novobilský o sexu ve středověku: v manželství, v kláštřích a o prostituci. V restauraci se na neformálních schůzkách setkávají zájemci také každou třetí středu v měsíci.

Pobočka Praha

Kontaktní adresa: KAS pobočka Praha, PhDr. Jiří Úlovec, Tř. Milady Horákové 133, 166 21 Praha 6 - Dejvice.

Činnost pobočky v 1. pololetí r. 2001 sestávala ze schůzek, vycházky a zahraničního zájezdu. Vycházky konané 20. 1. se vzdor velmi pěknému počasí zúčastnilo pouze několik osob. Vedla pod vedením J. Úlovce přes Liteň se zámekem na místě tvrze, Korno s dnes už čerstvě zničeným tvrzíštěm a přes zbytky hradu v Tetíně do Berouna. Na programu schůzek konaných třetí středu v měsíci byly přednášky s diapozitivy. V lednu přednášel T. Durdík o své účasti na kastelologické konferenci a při té příležitosti shlédnutých hradech středního Švýcarska, v únoru a březnu přednesl M. Holý vyčerpávající výklad o hradní architektuře jižních Tyrol, v dubnu nás seznámila D. Houšková se svou cestou po památkách Turecka, květnová schůze byla zasvěcena přípravě zájezdu a v červnu se přednáška nekonala pro nepřítomnost přednášejícího.

Nejvýznamnější akcí pobočky však byla bezesporu odvázná pouť po hradech a pevnostech západní Ukrajiny. 26 cestovatelů nastoupilo cestu v pátek 25. 5. večer a po nočním přejezdu přes Slovensko osaměl jejich autobus na hraničním přechodu Vyšné Nemecké - Užgorod. Vzhledem k tomu, že se široko daleko nenalézalo žádné jiné vozidlo se zájmem o cestu na východ, byli odbaveni v neuvěřitelně krátké době jen málo přesahující dvě hodiny a vpuštěni tak do země, kde ještě před nedávnem zítřka znamenalo večera. Ukrajinská anabáze byla zahájena prohlídkou hradu **Něvické**, který leží jen 4 km od bývalých čsl. hranic. Hrad pocházející ze 14. stol. restauroval nepříliš šťastným způsobem v době 1. republiky Klub čsl. turistů, od té doby podléhá zubu času. Následovala prohlídka **Užgorodu**. Na hradě s bohatou historií, přestavěném na barokní pevnost, kterou vystřídal řecko-katolický seminář, sídlí dnes vlastivědné muzeum. Ve městě zaujala řeckokatolická biskupská katedrála upravená z jezuitského kostela. Dalším cílem byla prohlídka rozsáhlého, dnes postupně rekonstruovaného hradu v **Mukačevu**, původně snad z 13. stol., přebudovaného v barokní pevnost, která v letech 1782 - 1897 sloužila jako vyhlášené státní vězení. Ubytování v místním moderním hotelu přineslo středoevropanům šok z východní úrovně služeb. Večer následovala prohlídka města, kostela, radnice a tzv. Bílého domu přestavěného z Rákoczyho zámku navrženého velikánem německého baroka B. Neumannem. Nedělní zahájila návštěva zříceniny malého hradu ve vsi **Kvasovo**, následoval výstup na **Chustský hrad**, jehož zříceniny jsou ukryty v zelení strmého kuželovitého vrchu nad městem. Hrad byl přestavěn renesančně a opatřen barokním bastionovým opevněním, zpustl po r. 1776. Z Chustu se jelo divokým údolím řeky Terebly po cestě poškozené povodněmi s krásným výhledem na okolní karpatské panorama. V obci **Koločavě** byl pro-

hlédnut dřevěný kostelík a v něm podivný "muzej atézma". Před ním jsou hroby tří čsl. četníků zastřelených Nikolou Šuhajem. Do nového kostela nás místní pop nepustil a pokus o nalezení hrobu Nikolky a jeho Eržiky na hřbitově byl neúspěšný. Krásnou přírodou přes horský průsmyk se pokračovalo do Mížgirje (dříve Voiové) se slušným hotelkem. Cesta vedla další den přes hlavní karpatský hřeben přes Kaluš do **Galiče**. Město na břehu Dněstru, které dalo jméno bývalému haličskému knížectví, bylo prakticky zničeno za 2. svět. války. Na věžu nad městem se nalézají zbytky původního knížecího hradu se zříceninami cihelného bastionu nad impozantním příkopem. Následovala obhlídka nedalekého románského kostela se zbytky františkánského kláštera ve vsi Ševčenko (dříve Sv. Stanislav). Při zastávce v městečku **Pidgajci** (Podhajec) utrpěla expedice první (a naštěstí i poslední) neúspěch, když se jí nepodařilo nalézt zbytky zdejšího hradu a pevnosti ze 14. - 17. st., a to i přes upřímnou spolupráci zdejších vzdělanců a jim předkládané asi 3 roky staré letecké fotografie objektu. Poté účastníci shlédli zříceniny opevněného zámku se zbytky nádherné renesanční výzdoby arkádového dvora s kostelem a mohutným bastionovým opevněním holandského typu ze 17. stol. ve městě **Berežani** (Brzežany) s bohatou historií. Následující původně opevněný zámek v **Pomorjani** (Pomorzany), ještě před válkou honosné sídlo hrabat Potockich, je dnes ve zříceninách a spěje k zániku. Navečer ještě projel autobus městem Zborovem, ale expedice, nevybavena informacemi, nenalezla žádné památky na významné legionářské bojiště. Po noci strávené jižně od Tarnopolu v kvalitním lázeňském komplexu Medobory, zahájila úterní program návštěva zřícenin hradu nad městem **Terebovlja** (Trembowla), přestavěného na pevnost s mohutnými bastiony. Zříceniny pevnosti **Skalat** ze 17. st. na žeravcovém půdorysu zaujaly zachovalými pětibokými věžemi v nárožích. Zřícenina hradu **Sidorov** (Sidorów) až z poč. 17. st. na strmém pahorku, s okrouhlými bastiony, byla jednou z nejfotogeničtějších cílů zájezdu. Zříceniny hradu ve městě **Čortkiv** (Czortków) z přelomu 16. a 17. st., opevněného pětibokými bastiony, dnes hostí jakousi traktorovou stanicí s čerpadlem nafty. Město **Bučac** (Buczacz) má rozlehlou zříceninu hradu na půdorysu trojúhelníku s mohutnými bastiony propojenými čelní hradbou. Ve městě zaujala dominanta barokního kláštera s kostelem a radnicí s vysokou věží. Závěr dne obstarala prohlídka zřícenin hradu a zámku **Skala Podolskaja** na vysoké ostrožně, na samé východní hranici býv. rakouského mocnářství. Hrad ze 14. st. na místě hradíště byl v 16. st. přestavěn na pevnost a v 18. st. upraven na barokní residenci; v r. 1920 za polsko-sovětské války byl zničen. Po noclehu v ubytovně v **Kamenci Podolském** zahájila středeční program prohlídka nejvýznamnějšího cíle cesty, zdejší pevnosti. Původní hradíště z 11/12. st. nahradil ve 15. st. kamenný hrad přebudovaný v 16. st. na moderní protitureckou pevnost doplněnou předsunutým bastionovým opevněním. Pevnost r. 1672 padla do rukou Turků; událost literárně zpracoval H. Sienkiewicz. Ve městě, těžce poškozeném za 2. svět. války, se dochovala katolická biskupská katedrála s minaretem postaveným Turky, radnice a kostel trinitářů. Z hradu **Žvanec** (Zwanice) na vysokém břehu Dněstru se dochovala jen zřícenina bašty doplněná betonovými pevnůstkami z poslední války. Dalším cílem byla prohlídka hradu **Chotin** (Chocim), jedné z nejvýznamnějších památek Ukrajiny. Kamenný a cihelný hrad z pol. 13. st. byl v 16. st. modernizován. Později padl do rukou Turků, kteří jej v 18. st. za pomoci francouzských inženýrů rozšířili o dobře dochovanou moderní bastionovou pevnost, které se r. 1812 zmocnili Rusové. Na závěr dne byla prohlídka rozlehlé pevnosti **Medzibíž** (Miedzybóž) z 16. st. s impozantním východním čelem se srostlými třemi půlválcovými a jedné hranolové nakoso postavené věže pro palbu více než 50 hlavně. Po noclehu ve městě Chmelnickyj (Proskurov) následovala prohlídka opevněného zámku ve **Zbaraži** z poč. 17. st., kde se v moderně rekonstruované obytné budově nachází pěkné muzeum. Barokní zámek ve **Višnivci** (Wiśniowiec) na místě hradu byl doplněn o mohutné bastionové opevnění. Kdysi knížecí sídlo proslulé interiéry a návštěvami korunovaných hlav je poznamenáno

doluhým utilitárním využívaním. Dalším cílem byl **Kremence** (Krzemieniec): hrad, nyní zříceniny na kopci nad městem, byl vyplněn r. 1648 kozáky. Ve městě zaujal honosný kostel a klášter. Následovalo město **Dubno**. Zdejší hrad z konce 15. st. v 16. st. přestavěn na pevnost ve stylu novoválčské bastionové školy. Pevnost odolala vpádům z východu a v 18. st. byla přestavěna na barokní rezidenci. Interiér však nebylo pro pokročilou dobu možné spatřit. Poslední zstávkou toho dne byla prohlídka hradu v **Lucku**, kam byla výprava vpuštěna díky místní diplomacii vedoucího zájezdu. Cihelný hrad byl kdysi sídlem vołyňského vojvody a jediným typickým staroruským kremlem na trase zájezdu. Velmi pěkně opravený hrad zaujal zejména obvodovou hradbou z 15. st. s dvojjárovým střeleckým ochozem. V rozsáhlém předhradí zaujala katolická katedrála. Po noclehu na předměstí výstavného a překvapivě čistého města **Lucku** následovala v pátek prohlídka hradu **Olesk** (Olesko) s oválným pádorysem na výrazném pahorku. Rodiště krále Jana III. Sobieského bylo zrekonstruováno po velkých válečných škodách a je v něm muzeum s bohatými sbírkami. Původně opevněný klášter pod hradem se začíná po devastaci ze sovětských dob opravovat. Rozsáhlý zámek v **Pidgircích** (Podhorce) ze 17. st. v dominantní poloze je posazen na čtyřboké bastionové pevnosti. Stavba je v truchlivém stavu, ale zaujme zevním monumentálním schodištěm. Následovala zastávka u dřevěného kostela z 18. st. v městečku **Sasiv**. Pevnost **Zoločiv** (Zloczów) byla na poč. 17. st. postavena otcem krále Jana III. Jakubem Sobieským. Od 19. st. sloužila jako rakouská kasárna a poté jako vězení. Objekt je restaurován je zde muzeum, obnoven byl čínský pavilon a j. Nezbytné je vzpomenout místní mladé průvodkyně. Její zasvěcený výklad vycházející ze širokého kulturního rozhledu spolu s kultivovaným projevem vzbudil určitou naději, že tato země, která na účastníky po celý týden působila dojmem, že zde pozítí znamená především, má přece jen jakousi budoucnost. Další cesta vedla na hrad **Svirž** (Šwirz), opevněnou rezidenci z pol. 17. st. nad jezerem. Slušně zachovaný objekt je prázdný, připravuje se hotelové využití. Posledním pátečním objektem je neobyčejně rozlehlý opevněný zámek **Staro Selo** (Stare Sioło) na ploše 2 ha z 2. pol. 16. st., s cihlovými hradbami a věžemi v nárožích, s renesanční výzdobou fasád. Je opuštěný a hrozí zřícením. Ubytování na předměstí Lvova ve vysokém paneláku přineslo poslední střetnutí s hygienou - voda teče jen v 6 - 8 hod. ráno, jinak se musí i na WC nosit v kbelcích z recepce v přízemí. Sobotní program zahájila prohlídka čtyřkrídleho zámku ve městě **Žokva** (Żółkiew) ze závěru 16. st. s mohutnými nárožními flankovacími věžemi. Objekt byl od 19. st. užíván jako veřejná budova a dnešní sešlý vzhled tomu odpovídá. Z dalších památek zaujal dominikánský klášter, kostel a velmi zajímavá synagoga. Následná prohlídka města **Lvova** (Lwów, Lemberg) zapsaného na seznamu Světového kulturního dědictví UNESCO byla opravdu zajímavá. Město zázrakem uniklo poškození ve svět. válkách a proto bylo možné shlédnout jedno ze zemských hlavních měst ze sklonku monarchie s výstavnými empírovými a barokními domy a paláci a četnými kostely všech vyznání. Na závěr prohlídky se konal výstup na strmý kopec nad městem, kde na místě hradiště stál středověký kamenný hrad, až na zbytek hradby rozvezený r. 1863. Posledním navštíveným ukrajinským objektem byl zámek ve stylu francouzského baroka **Velko Ljubin** (Wielki Lubień) v rozsáhlém parku, donedávna internátní škola, dnes je vybitý a prázdný. Po velmi hladkém průjezdu hranic (jen něco přes hodinu čekání) přešla expedice do Polska a ubytovala se v **Przemyslu**. Město překvapilo velkým množstvím zachovaných a opravených památek. Po noclehu v čistém a fungujícím hotelu navštívili poslední den účastníci zájezdu

místní hrad, kde na místě hradiště už r. 1018 Boleslav Chrabrý postavil kamenný palác s rotundou, ale nynější zbytky pochází až z pozdější doby. Hrad v 18. st. zpustl, avšak objekt je vzorně upraven. Na kopci nad městem byly prohlédnuty zbytky citadely **Zniesienie**, pozůstatku rozsáhlé rakousko-uherské fortové pevnosti z 2. pol. 19. st., za 1. svět. války třikrát obléhané a dvakrát dobyté s ohromnými ztrátami. Pak už následovala jen cesta autobusem přes Krakov a Ostravu do Prahy, kde byla expedice v neděli 3. 6. 2001 večer šťastně zakončena. Poděkování za přípravu, organizaci a zdárný průběh náleží zejména pánům ing. Janu Fučíkovi a RNDr. Martinu Holému (*redakčně kráceno*).

Zpráva o činnosti v r. 2000: Pravidelné schůzky každou třetí středu v měsíci v SÚA byly provázány přednáškami; jednová přednáškou RNDr. M. Holého o královských hradech ve Walesu, v únoru mluvil JUDr. Varhaník o hradní architektuře západního Polska a o měst. opevnění Hainburgu nad Dunajem, v březnu ing. Fučík o hradech v pobaltských republikách, o své cestě do Burgenlandu a o fortifikacích v Jordánsku, v dubnu ing. Peták o hradu Frydlantu, v květnu RNDr. Holý o Humpolceku, v červnu PhDr. Úlovec o archivním výzkumu panských sídel a ikonografických nálezech. Zářijová schůzka měla charakter výjezdního zasedání, konaného po návštěvě hradu Jenštejna ve zdejších hostinci. V říjnu promluvili D. Houšková a P. Valenta o architektuře Normandie a Bretaně, v listopadu M. Holý o hradních stavbách v oblasti rakouského dunajského údolí Wachau, v prosinci J. Varhaník o zajímavých zjištěních z několika českých hradů. Jarní vycházka směřovala na panská sídla v okolí Kralup n. Vltavou (Chvatčuby, Vodochody, Drasty, Klečany, Přemysleni, Brnky), v říjnu se na druhý pokus podařilo navštívit zámek ve Vínově, s jehož krásným barokním exteriérem bohužel nekorrespondoval strohý kasárenský interiéř vědně uměleckého portréta Jana Žižky z počátku 16. let (vzor bez lehkého kulometu). O jarním autobusovém zájezdu po hradech Řádu německých rytířů v Polsku bylo již v Hlásce podrobně informováno. Podzimní autobusový výlet 16. - 17. 9. 2000 směřoval na Humpolcecko, účastníci navštívili zbytky hradu Zahradky (Klosterberg), obhlédli kostel v Ježově, navštívili zříceniny hradu Chřenovic a ve vsi si prohlédli románský kostel. Po prohlídce zbytků hradu Lacemboku (Zikev) si v Ledci nad Sázavou prohlédli hrad s vlastivědným muzeem. Na tvrzišti u Bilantovy Lhoty začalo pršet a déšť pak provázel účastníky po zbytek dne při návštěvě zříceniny tvrzi Nelechow či Melechow u Koutů a Proseče, i při obhlídce kostela v Rečici. Ubytování bylo v klášteře v Želivi a druhý den následovala jeho zevrubná prohlídka laskavostí převora P. Hroznaty Adamce. Po návštěvě Lhotic (gotický kostel s dřevěnou zvonící, zbytky tvrze ve vsi a tvrziště západně od vsi) následovala velice podrobná prohlídka hradu Lipnice a jeho předsunutého opevnění s výkladem kastelána, člena KASU. Původní biskupský hrad v Červené Rečici bylo možné obhlédnout jen zvenčí, zájezd byl ukončen návštěvou zbytků Kočičího hrádku u Košetice. Největší dík za uspořádání zájezdu patří RNDr. M. Holému.

Zpráva o hospodaření v r. 2000: Zůstatek z r. 1999: 11460,20 Kč. Příjmy: 118960 Kč, Výdaje: 117114,70 Kč. Zůstatek: 13305,50 Kč.

P. Valenta

Informace od dalších poboček redakce do uzávěrky tohoto čísla neobdržela.

**Uzávěrka dalšího čísla: 10. 3. 2002
(vyjde v první dubnové dekádě 2002)**

HLÁSKA, zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka, ISSN 1212-4974.

Vychází čtvrtletně. Toto číslo vyšlo v 1. lednové dekádě 2002.

Šéfredaktor Petr Rožmberský, technický redaktor ing. Petr Mikota, redaktor pro internet Roman Bečka (www.volny.cz/klubas).

Adresa redakce: Klub Augusta Sedláčka, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň.

Vydává Klub Augusta Sedláčka za přispění Magistrátu města Plzně.

Registrováno pod značkou OK ÚmP 23/1991.

350 výtisků.